

Határozatok Tára

MELCHIOR WATHELET
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2018. június 21.¹

C-391/16., C-77/17. és C-78/17. sz. egyesített ügyek

M

kontra

Ministerstvo vnitra

(a Nejvyšší správní soud [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

és

X (C-77/17),

X (C-78/17)

kontra

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

(a Conseil du contentieux des étrangers [külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Menekültpolitika – 2011/95/EU irányelv – A menekült jogállás elismerésének megtagadása vagy visszavonása – Különösen súlyos bűncselekményért való elítélés – A 14. cikk (4)–(6) bekezdése – Értelmezés és érvényesség – Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 18. cikke – Az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése – A menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt egyezmény”

I. Bevezetés

1. A Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) által a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyekben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a 2011/95/EU irányelv² 14. cikke (4) és (5) bekezdésének értelmezésére, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére figyelemmel az irányelv érvényességére vonatkoznak.

2. A C-391/16. sz. ügyben a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének érvényessége kapcsán tesz fel kérdést a Bíróságnak, ugyanezen rendelkezésekre, valamint az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésére figyelemmel.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítés: HL 2017. L 167., 58. o.).

3. E kérelmeket azon határozatok érvényességére vonatkozó jogviták keretében terjesztették elő, amelyekkel a menedékjog területén illetékes nemzeti hatóságok megtagadták a menekült jogállás és a kiegészítő védelmi jogállás elismerését X-től (C-77/17. sz. ügy) a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését átültető belga jogszabály alapján, illetve visszavonták az X (C-78/17. sz. ügy) és M (C-391/16. sz. ügy) részére korábban elismert menekült jogállást a belső (belga és cseh) jog említett cikk (4) bekezdését átültető rendelkezései alapján.

4. A 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése lényegében lehetővé teszi egy tagállam számára, hogy visszavonja, illetve megtagadja a menekült jogállás elismerését, amennyiben a szóban forgó menekült veszélyt jelent a tagállam biztonságára vagy társadalmára. E cikk (6) bekezdése pontosítja azokat a minimális jogokat, amelyek gyakorlását ugyanakkor lehetővé kell tenni e menekült számára, ameddig az említett tagállamban tartózkodik.

5. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseikkel a kérdést előterjesztő bíróságok lényegében arra keresik a választ, hogy e rendelkezések sértik-e a menekültek helyzetére vonatkozó Genfi Egyezményt³ (a továbbiakban: Genfi Egyezmény) és ebből következően érvénytelenek-e, figyelemmel a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére, amelyek szerint a közös menekültügyi politikának tiszteletben kell tartania ezt az egyezményt.

II. Jogi háttér

A. A nemzetközi jog

6. A Genfi Egyezmény 1. cikke A. pontjának (2) bekezdése úgy határozza meg a „menekült” fogalmát, hogy az minden olyan személy, aki „faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása, avagy politikai meggyőződése miatti üldözéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldözéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy aki állampolgársággal nem rendelkezve és korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva [...], vagy az üldözéstől való félelmében nem akar oda visszatérni.”⁴

7. Ezen egyezmény 1. cikkének C. pontja a következőképpen rendelkezik:

„Meggzűnik az [e]gyezmény alkalmazhatósága az A. rész rendelkezéseinek hatálya alá tartozó olyan személy esetén, aki:

- (1) Önkéntesen ismét igénybe vette állampolgársága szerinti ország védelmét; vagy
- (2) Elvesztett állampolgárságát önkéntesen visszaszerezte, vagy
- (3) Új állampolgárságot szerzett, és élvezzi az új állampolgársága szerinti ország védelmét, vagy
- (4) Önkéntesen visszatelepül abba az országba, amelyet elhagyott, vagy amelyen kívül tartózkodott az üldözéstől való félelmében; vagy

3 A menekültek helyzetére vonatkozó 1967. január 31-i, 1967. október 4-én hatályba lépett New York-i jegyzőkönyvvel (kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.) kiegészített, a menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt, 1954. április 22-én hatályba lépett egyezmény (*Recueil des traités des Nations unies* [1954], 189. kötet, 137. o., 2545. sz.; kihirdette: az 1989. évi 15. tvr.).

4 A Genfi Egyezmény 1. cikke A. pontjának (2) bekezdése kimondja, hogy az ilyen félelemnek 1951. január 1. előtt történt események következtében kell bekövetkeznie. A New York-i jegyzőkönyv 1. cikke értelmében azonban a részes államok az egyezményt ezen időbeli határra tekintet nélkül alkalmazzák.

- (5) Már nem utasíthatja el állampolgársága szerinti országa védelmének igénybevételét, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyek alapján őt menekültként elismerték; [...]
- (6) Már nem rendelkezik állampolgársággal, visszatérhet abba az országba, ahol korábbi szokásos tartózkodási helye volt, mivel megszűntek azok a körülmények, amelyekkel kapcsolatban őt menekültként elismerték.

[...]"

8. Az említett egyezmény 1. cikkének F. pontja szerint:

„Az [e]gyezmény rendelkezései nem alkalmazhatók az olyan személyre, akiről alapos okkal feltételezhető, hogy

- a) Béke elleni, háborús vagy emberiség elleni, az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el;
- b) A menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását megelőzően súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el;
- c) Az Egyesült Nemzetek céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös.”

9. Ugyanezen egyezmény 33. cikke kimondja:

„(1) Egyetlen [s]zerződő [á]llam sem utasítja ki vagy küldi vissza (»refouler«) a menekültet azon ország területének határára, ahol élete vagy szabadsága faji, vallási okokból, nemzeti hovatartozása miatt, vagy abból az okból van veszélyeztetve, hogy bizonyos társadalmi csoporthoz tartozik, vagy bizonyos politikai véleményt vall.

(2) A jelen rendelkezésből folyó kedvezmény azonban nem illeti meg azt a menekültet, akiről alaposan feltehető, hogy veszélyezteti annak az országnak biztonságát, amelynek területén van, vagy aki, mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, veszélyt jelent az illető ország lakosságára nézve.”

10. A Genfi Egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése szerint „[a]láírás, megerősítés vagy csatlakozás alkalmával bármely állam fenntartást tehet az [e]gyezmény cikkeihez, kivéve az 1., 3., 4., 16 (1), 33. és 36–46. cikkeket”.

B. Az uniós jog

11. A 2011/95 irányelv 2. cikkének szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában az alábbi fogalommeghatározások alkalmazandók:

[...]

- d) »menekült«: harmadik ország olyan állampolgára, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országon kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy olyan hontalan személy, aki korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva a fenti okoknál fogva nem tud, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem akar oda visszatérni, és akire a 12. cikk nem vonatkozik;

e) »menekült jogállás«: egy harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy valamely tagállam által menekültként történő elismerése;

[...]”

12. Ezen irányelv „Megszűnés” című 11. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy a továbbiakban már nem minősül menekültnek, amennyiben:

- a) az állampolgársága szerinti ország védelmét önként újra igénybe veszi; vagy
- b) állampolgárságának elvesztését követően azt önként újra megszerzi; vagy
- c) új állampolgárságot szerez, és az új állampolgársága szerinti ország védelmét élvez; vagy
- d) önként újra letelepszik azon országban, amelyet az üldöztetéstől való félelmében elhagyott, illetve amelybe ezért nem tért vissza; vagy
- e) azon körülmények megszűnése miatt, amelyek kapcsán menekültként ismerték el, az állampolgársága szerinti ország védelmének igénybevételét a továbbiakban már nem utasíthatja el; vagy
- f) azon körülmények megszűnése miatt, amelyek kapcsán menekültként ismerték el, hontalan személyként vissza tud térni a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba.”

13. Az említett irányelv „Kizáró okok” című 12. cikkének (2) bekezdése a következőket írja elő:

„A harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy nem ismerhető el menekültként, amennyiben nyomós okkal feltételezhető, hogy az érintett személy:

- a) béke elleni, háborús vagy emberiség elleni, az ilyen bűncselekményekről rendelkező nemzetközi okmányokban meghatározott bűncselekményt követett el;
- b) a menedéket nyújtó országon kívül, az országba menekültként történő befogadását – vagyis a menekültként való elismerésen alapuló tartózkodási engedély kiállításának időpontját – megelőzően súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el; [...]
- c) az Egyesült Nemzetek – az ENSZ Alapokmányának preambulumban, illetve 1. és 2. cikkében meghatározott – céljaiba és elveibe ütköző cselekményekben bűnös.”

14. Ugyanezen irányelv 13. cikke szerint „[a] tagállamok olyan harmadik országbeli állampolgárt vagy hontalan személyt ismernek el menekültként, aki megfelel a II. és III. fejezetben előírt feltételeknek”.

15. A 2011/95 irányelv 14. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Amennyiben a harmadik ország állampolgára vagy a hontalan személy a 11. cikk értelmében már nem minősül menekültnek, úgy a 2004/83/EK irányelv^[5] hatálybalépése után benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelmek tekintetében a tagállamok visszavonják, illetve megszüntetik az érintett személy valamely kormányzati, közigazgatási, bírósági vagy kvázibírósági szerv által elismert menekült jogállását, illetve megtagadják annak megújítását.

[...]

(3) A tagállamok visszavonják, illetve megszüntetik a harmadik ország állampolgárának vagy a hontalan személynek a menekült jogállását, illetve megtagadják annak megújítását, ha a menekült jogállás elismerése után az érintett tagállam megállapítja, hogy:

- a) az érintett személy menekültként való elismerését a 12. cikkel összhangban ki kellett volna zárni, illetve az érintett személy menekültként való elismerése a 12. cikkel összhangban kizárt;
- b) a menekült jogállás elismerésében döntő szerepet játszott az, hogy az érintett személy nyilatkozata során megváltoztatta a tényeket, vagy tényeket elhallgatott, ideértve hamis vagy hamisított dokumentumok felhasználását is.

(4) A tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a menekült valamely kormányzati, közigazgatási, bírósági vagy kvázibírósági szerv által elismert jogállását, illetve megtagadhatják annak megújítását, amennyiben:

- a) alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára;
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.

(5) A (4) bekezdésben említett esetekben a tagállamok határozhatnak úgy, hogy nem ismerik el a menekült jogállást, amennyiben még nem született arról határozat.

(6) A (4) és (5) bekezdés hatálya alá tartozó személyeket megilletik a genfi egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32. és 33. cikkében meghatározott vagy az azoknak megfelelő jogok, amennyiben e személyek az érintett tagállamban tartózkodnak.”

16. Ezen irányelv „A nemzetközi védelem tartalma” című VII. fejezetében található 20. cikk (1) bekezdése szerint „[e] fejezet rendelkezései nem sértik a genfi egyezményben megállapított jogokat”.

17. Az említett irányelv 21. cikkének megfelelően:

„(1) A tagállamok nemzetközi jogi kötelezettségeiknek megfelelően tiszteletben tartják a visszaküldés tilalmának elvét.

5 A harmadik országok állampolgárainak, illetve a hontalan személyeknek menekültként vagy a más okból nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésének feltételeiről és az e státuszok tartalmára vonatkozó minimumszabályokról szóló, 2004. április 29-i tanácsi irányelv (HL 2004. L 304., 12. o.).

(2) Amennyiben azt az (1) bekezdésben említett nemzetközi kötelezettségek nem tiltják, úgy a tagállamok – a menekültként való hivatalos elismerés tényétől függetlenül – visszaküldhetik a menekültet, ha:

- a) alaposan feltételezhető, hogy veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára; vagy
- b) különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.

(3) A tagállamok visszavonhatják, illetve megszüntethetik a (2) bekezdés hatálya alá tartozó menekült tartózkodási engedélyét, illetve megtagadhatják annak megújítását vagy megadását.”

C. A nemzeti jogok

1. A belga jog

18. A loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (a külföldieknek az ország területére történő beutazásáról, tartózkodásáról, letelepedéséről és az onnan történő kiutasításáról szóló, 1980. december 15-i törvény; a továbbiakban: a külföldiekről szóló belga törvény)⁶ a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyek alapeljárására alkalmazandó változata 48/3. cikkének 1. §-ában úgy rendelkezik, hogy „[a] menekült jogállást azon külföldi részére biztosítják, aki megfelel [a Genfi Egyezmény] 1. cikkében előírt feltételeknek”.

19. E törvény 48/4. cikkének 1. §-a határozza meg azokat a feltételeket, amelyek mellett a kiegészítő védelmi jogállást elismerik.

20. Az említett törvény 52/4. cikkének második bekezdése szerint „[a] Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [a menekültekkel és hontalanokkal foglalkozó általános biztos, a továbbiakban: általános biztos] megtagadhatja a menekült jogállás elismerését, amennyiben a külföldi veszélyt jelent a társadalomra, mivel különösen súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra. Ebben az esetben az [általános biztos] véleményt bocsát ki a kiutasítás 48/3. és 48/4. cikkel való összeegyeztethetőségéről.”

21. Ugyanezen törvény 55/3/1. cikke a következőket írja elő:

„1. § Az [általános biztos] visszavonhatja a menekült jogállás elismerését, amennyiben a külföldi veszélyt jelent a társadalomra, mivel különösen súlyos bűncselekmény miatt jogerősen elítélték, vagy alaposan feltehető, hogy veszélyt jelent a nemzetbiztonságra.

[...]

3. § Amennyiben az (1) bekezdés alapján visszavonja a menekült jogállást, [...] az [általános] biztos határozatában véleményt bocsát ki a kiutasítás 48/3. és 48/4. cikkel való összeegyeztethetőségéről.”

22. A külföldiekről szóló belga törvény 55/3/1. cikkének 1. §-ában hivatkozott indokok maguk után vonják az 55/4. cikk 2. §-a szerinti kiegészítő védelmi jogállásból való kizárást is.

⁶ *Moniteur belge*, 1980. december 31., 14584. o.

2. A cseh jog

23. A zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (a menekültügyről szóló 325/1999. sz. törvény, a továbbiakban: cseh menekültügyi törvény) a C-391/16. sz. ügy releváns tényállására alkalmazandó változata 2. cikkének (6) bekezdésében úgy határozza meg az e törvény értelmében vett menekült (*azylant*) fogalmát, hogy az „az a külföldi, akinek a jelen törvény alapján menedékjogot biztosítottak, a menedékjogot biztosító határozat hatályának időtartama alatt”.

24. E törvény 12. cikkének b) pontja alapján a menekült jogállás akkor illeti meg a külföldit, ha igazolható, hogy megalapozott a Genfi Egyezmény 1. cikke A. pontjának (2) bekezdésében hivatkozott valamely ok miatti üldöztetéstől való félelme.

25. Az említett törvény 17. cikke (1) bekezdésének i) pontja szerint a menedékjogot visszavonják, „amennyiben alaposan feltehető, hogy a menekült veszélyt jelent az állam biztonságára” Ugyanezen törvény 17. cikke (1) bekezdésének j) pontja azt írja elő, hogy a menedékjogot visszavonják, „ha a menekült különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az állam biztonságára”. Ugyanezen indokok a cseh menekültügyi törvény 15a. cikke alapján a kiegészítő védelem biztosítását is kizárják.

26. A Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság) tájékoztatása szerint az *azylant* minőségileg jelentősebb előnyöket élvez a Genfi Egyezmény 1. cikke A. pontjának meghatározása szerinti „egyszerű” menekültnél. A menekült jogállás visszavonása esetén az érintett a továbbiakban nem minősül *azylantnak*, ennél fogva nem részesül ezen előnyökben.

III. Az alapeljárások, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

A. A C-77/17. sz. ügy

27. X nyilatkozata szerint a bété etnikumhoz tartozó elefántcsontparti állampolgár. 2003. júliusban érkezett Belgiumba, 12 éves korában. X ekkor édesapját kísérte, aki ekkoriban közel állt Laurent Gbagbo korábbi elnökhöz, és diplomataként dolgozott Elefántcsontpart brüsszeli nagykövetségén.

28. 2010-ben X-et a tribunal de première instance de Bruxelles (brüsszeli elsőfokú bíróság, Belgium) harminc hónap szabadságvesztés-büntetésre ítélte szándékos testi sértés, vágó- és szúrófegyver jogszerű indok nélküli birtoklása és tiltott fegyver birtoklása miatt. 2011-ben a Cour d’appel de Bruxelles (brüsszeli fellebbviteli bíróság, Belgium) négy év szabadságvesztés-büntetésre ítélte, 14 évnél idősebb, de 16 évnél fiatalabb kiskorú sérelmére elkövetett szexuális kényszerítés miatt.

29. X 2013-ban menedékjog iránti kérelmet nyújtott be, amelyet utóbb visszavont. 2015-ben egy második menedékjog iránti kérelmet nyújtott be, amelynek alátámasztására előadta, hogy üldöztetéstől fél amiatt, hogy apja és családtagjai szorosan kötődtek a korábbi elefántcsontparti rendszerhez és Laurent Gbagbo volt elnökhöz.

30. 2016. augusztus 19-i határozatával az általános biztos a külföldiekről szóló belga törvény 52/4. cikkének második bekezdése alapján megtagadta menekült jogállásának elismerését. Az általános biztos úgy ítélte meg, hogy figyelemmel az által elkövetett jogsértések különösen súlyos és ismétlődő jellegére, X e rendelkezés értelmében veszélyt jelent a társadalomra. Ugyanezen okokból e törvény 55/4. cikkének (2) bekezdése alapján megtagadta X-től a kiegészítő védelmi jogállást. Az általános biztos ezenkívül az említett törvény 52/4. cikke alapján olyan véleményt bocsátott ki, amely szerint az üldöztetésről való félelmére figyelemmel X nem küldhető vissza Elefántcsontpartra, mivel ez az intézkedés összeegyeztethetetlen lenne ugyanezen törvény 48/3. és 48/4. cikkével.

31. X keresetet nyújtott be a határozat ellen a kérdést előterjesztő bírósághoz. E bíróság rámutat, hogy a külföldiekről szóló belga törvény 52/4. cikkének második bekezdése ülteti át a belga jogba a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését. E bíróság e rendelkezések érvényességével kapcsolatban fogalmaz meg kérdést a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére figyelemmel.

32. Az említett bíróság lényegében azt hangsúlyozza, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdése a menekült jogállás nyújtása megtagadási okaként jelöli meg a valamely tagállam biztonságára vagy társadalmára jelentett veszélyt. Márpedig ez az indok nem szerepel a Genfi Egyezmény 1. cikkének F. pontjában kimerítően felsorolt kizáró okok között, és azt ezen egyezmény más rendelkezése sem tartalmazza. Ezen irányelv 14. cikkének (5) bekezdése megtagadási okként az egyezmény 32. és 33. cikkében hivatkozott helyzeteket rögzíti, holott e cikkek nem a menekült jogállásról szóló döntést szabályozzák, hanem a menekültek kiutasítását. Felmerül tehát a kérdés, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdése nem hozza-e létre a Genfi Egyezményt sértve a menekült jogállás kizárásának új, az egyezmény által elő nem írt formáját.

33. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (a továbbiakban: UNHCR) rendkívül kritikus véleményt fogalmazott meg a 2004/83 irányelv⁷ (amelynek helyébe a 2011/95 irányelv lépett) 14. cikkének (4)–(6) bekezdését illetően. E vélemény releváns részének szövege a következő:⁸

„[A 2004/83 irányelv] 14. cikkének (4) bekezdése annak kockázatát hordozza, hogy [a Genfi Egyezmény] kizárási kikötéseit illetően lényeges módosításokat vezet be, hozzáadva az [ezen] egyezmény 33. cikkének (2) bekezdésében szereplő rendelkezést [visszaküldés (»refoulement«) tilalma alóli kivételek] mint a menekült jogállás kizárásának alapját. Az [említett egyezmény] értelmében a kizárási kikötések és a visszaküldés (»refoulement«) tilalmának elve alóli kivétel céljai eltérőek. A kérelmező magatartására alapított kizáró okokat kimerítő jelleggel felsoroló 1. cikk F. részének logikája kettős. Először, bizonyos cselekmények annyira súlyosak, hogy elkövetőiket méltatlanná teszik a nemzetközi védelemre. Másodszor, a menedékjog összefüggése nem akadályozhatja meg a súlyos bűnözőkkel szemben folytatott bírósági eljárásokat. Ezzel szemben a 33. cikk (2) bekezdése a menekültekkel kapcsolatos bánásmódra vonatkozik, és azokat a körülményeket határozza meg, amelyek között utóbbiak ennek ellenére visszaküldhetők. A fogadó ország, illetve az említett ország lakossága biztonságának védelmét célozza. A rendelkezés azon kérdés értékelésén alapul, hogy a szóban forgó menekült veszélyt jelent-e az ország nemzetbiztonságára, illetve veszélyt jelent-e a lakosságra nézve, mivel különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték. A 33. cikk (2) bekezdését ugyanakkor nem olyan indokként dolgozták ki, amely megszünteti a menekült jogállást [...]. A 33. cikk (2) bekezdése alapján a visszaküldés (»refoulement«) tilalma alól engedélyezett kivételeknek az 1. cikk F. része szerinti kizárási kikötésekkel való egyenértékűvé tétele tehát összeegyeztethetetlen [a Genfi Egyezménnyel]. Ezenkívül ez [ezen egyezmény] e két rendelkezésének téves értelmezését eredményezheti.

A »menekült elismert jogállása« kifejezést tehát úgy kell értelmezni, hogy az az állam által biztosított menedékjogra (»jogállás«) vonatkozik, nem pedig [a Genfi Egyezmény 1. cikke A. pontjának (2) bekezdése] értelmében vett menekült jogállására [...]. Következésképpen az államok mindezek ellenére kötelesek [az ezen egyezményben szereplő azon] jogok biztosítására, amelyek nem igényelnek jogszerű tartózkodást és nem írnak elő kivételt, amennyiben a menekült az érintett állam joghatósági területén marad.”

⁷ A 2004/83 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének tartalma megegyezik a 2011/95 irányelv megfelelő rendelkezéseinek tartalmával.

⁸ UNHCR, Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 2005. január 28., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, 31. és 32. o.

34. E körülmények között a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését, hogy az az ugyanezen irányelv 13. cikkében szereplő menekült jogállás és ebből következően a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része alóli kizárással kapcsolatos új kikötést vezet be?
- 2) Amennyiben az [első] kérdésre igenlő választ adtak, az ily módon értelmezett 14. cikk (5) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, amelynek az 1. cikke F. részében előírt kizárási kikötést kimerítő jelleggel fogalmazták meg, és azt szigorúan kell értelmezni?
- 3) Amennyiben az [első] kérdésre nemleges választ adtak, úgy kell-e értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését, hogy az a menekült jogállás elismerése megtagadásának olyan indokát vezet be, amely nem szerepel a Genfi Egyezményben, és amelynek tiszteletben tartását előírja [a Charta] 18. cikke és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdése?
- 4) Amennyiben a [harmadik] kérdésre igenlő választ adtak, a [2011/95] irányelv 14. cikkének (5) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, ugyanis az irányelv 14. cikkének (5) bekezdése a menekült jogállás elismerése megtagadásának olyan indokát vezet be, amelynek esetében egyáltalán nem vizsgálják az üldöztetéstől való félelmet, ahogyan azt a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része megköveteli?
- 5) Amennyiben az [első és harmadik] kérdésre nemleges választ adtak, hogyan kell a [2011/95] irányelv 14. cikkének (5) bekezdését a Charta 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével összhangban értelmezni, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek?”

B. A C-78/17. sz. ügy

35. X nyilatkozatai szerint a Kongói Demokratikus Köztársaság állampolgára, akinek születési ideje 1986 és 1990 közé esik. 1997-ben elvették anyjától, a kokolói (Kongó) katonai táborba vitték, majd Gomában (Kongó) képezték, ahol kábítószerrel kapott, bántalmazták, valamint elküldték, hogy vegyen részt katonai műveletekben. 2000-ben X csatlakozott apjához Belgiumban, ahol 2006-ban menedékjog iránti kérelmet nyújtott be. 2007. február 21-i határozatával az általános biztos elismerte menekült jogállását.

36. 2010-ben a Cour d'assises de Bruxelles (brüsszeli esküdtbíróság, Belgium) 25 év szabadságvesztés-büntetésre ítélte X-et, több lopás miatt, amelyek során szándékos emberölést is elkövettek. X ezenkívül több lopást és erőszakos cselekményt is elkövetett Belgiumban menekült jogállásának elismerését megelőzően.

37. 2016. május 4-i határozatával az általános biztos a külföldiekről szóló belga törvény 55/3/1. cikke alapján visszavonta X menekült jogállását. Az általános biztos úgy ítélte meg, hogy a Cour d'assises de Bruxelles (brüsszeli esküdtbíróság) által megállapított bűncselekmények különösen súlyos jellegére, valamint bűnözői karrierjére figyelemmel X az említett, a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését átültető rendelkezés értelmében veszélyt jelent a társadalomra. Az általános biztos ezenkívül véleményt bocsátott ki, amely szerint X kiutasítása összeegyeztethető az említett törvény 48/3. és 48/4. cikkével, mivel már nem aktuális az azon alapuló üldöztetéstől való félelme, hogy 2007-ben megszökött a kongói hadseregből.

38. X e határozattal szemben keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz. A kérdést előterjesztő bíróság a C-77/17. sz. ügyben ismertettekkel azonos okokból a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének érvényességét illetően tesz fel kérdést, a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére figyelemmel.

39. E körülmények között a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését, hogy az az ugyanezen irányelv 13. cikkében előírt menekült jogállás és ebből következően a Genfi Egyezmény 1. cikkének A. része alóli kizárással kapcsolatos új kikötést vezet be?
- 2) Amennyiben az [első] kérdésre igenlő választ adtak, az ily módon értelmezett 14. cikk (4) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, amelynek az 1. cikke F. részében előírt kizárási kikötést kimerítő jelleggel fogalmazták meg, és azt szigorúan kell értelmezni?
- 3) Amennyiben az [első] kérdésre nemleges választ adtak, úgy kell-e értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését, hogy az a menekült jogállás visszavonásának olyan indokát vezeti be, amely nem szerepel a Genfi Egyezményben, és amelynek tiszteletben tartását előírja [a Charta] 18. cikke és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdése?
- 4) Amennyiben a [harmadik] kérdésre igenlő választ adtak, a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) bekezdése összeegyeztethető-e [a Charta] 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek, ugyanis az irányelv 14. cikkének (4) bekezdése a menekült jogállás visszavonásának olyan indokát vezeti be, amelyet nemcsak, hogy nem ír elő a Genfi Egyezmény, hanem abban semmilyen alapja sincs?
- 5) Amennyiben az [első és harmadik] kérdésre nemleges választ adtak, hogyan kell a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) bekezdését a Charta 18. cikkével és az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdésével összhangban értelmezni, amelyek többek között azt írják elő, hogy a másodlagos uniós jognak meg kell felelnie a Genfi Egyezménynek?”

C. A C-391/16. sz. ügy

40. M nyilatkozatai szerint a csecsenföldi Groznijban született, és az első csecsenföldi háború során a korábbi csecsen elnök oldalán harcolt. E háborút követően elhagyta a hadsereget, és a második csecsenföldi háborúban nem harcolt. M félelmét fejezte ki az oroszokkal és Ramzan Kadirov követőivel szemben, mivel az utóbbiak megpróbálták megölni, és egy „szűrőtáborba” helyezték, ahol megcsonkították és megverték. Számos családtagját megölték.

41. Mivel úgy ítélte meg, hogy félelmei megalapozottak, a Ministerstvo vnitra (belügyminisztérium, Cseh Köztársaság) 2006. április 21-i határozatával menedékjogot biztosított M számára.

42. 2004-ben a Městský soud v Brně (brnoi városi bíróság, Cseh Köztársaság) bűnösnek mondta ki M-et rablás büntetében, és három év szabadságvesztés-büntetést szabott ki rá. Miután feltételes szabadságra helyezték, M rablás és zsarolás bűncselekményeket követett el, amelyek vonatkozásában különösen veszélyes visszaeső elkövetőnek minősült. 2007-ben az említett bíróság ezen okból kilenc év szabadságvesztésre ítélte, amelyet fokozott biztonságú büntetés-végrehajtási intézetben kellett letölteni.

43. E körülményekre figyelemmel a belügyminisztérium 2014. április 29-i határozatával megállapította, hogy M-et különösen súlyos bűncselekményért jogerősen elítélték, és veszélyt jelent az állam és polgárai biztonságára. Ennek értelmében e hatóság a cseh menekültügyi törvény 17. cikke (1) bekezdésének j) pontja alapján visszavonta M menedékjogát, és e törvény 15a. cikke alapján úgy ítélte meg, hogy nem részesülhet kiegészítő védelemben.

44. M e határozattal szemben keresetet nyújtott be a Městský soud v Pražéhoz (prágai városi bíróság, Cseh Köztársaság). Keresetlevelében M kifejtette különösen azt, hogy a cseh menekültügyi törvény 17. cikke (1) bekezdésének i) és j) pontja – amelyek a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) bekezdésének átültetését jelentik – sérti a Cseh Köztársaság nemzetközi kötelezettségeit. Ennek oka, hogy e rendelkezés a nemzetközi védelem visszavonásának olyan okait vezeti be, amelyeket nem ír elő ezen indokoknak a Genfi Egyezmény 1. cikkének C. pontjában szereplő kimerítő listája. Márpedig ezen egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése nem teszi lehetővé e rendelkezés kapcsán fenntartás tételét.

45. Mivel e keresetet elutasították, M felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.

46. Ebben az összefüggésben e bíróság többek között a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (6) bekezdése Genfi Egyezménynek való megfelelése kapcsán fogalmaz meg kérdést, azzal, hogy ezen egyezmény megsértése e rendelkezések érvénytelenségét eredményezné a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére, valamint az uniós jog EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében rögzített általános elveire tekintettel.

47. Közelebbről a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság) egy olyan dokumentumra hivatkozik, amelyben az UNHCR észrevételeket tett az Európai Bizottságnak a 2011/95 irányelv elfogadásához vezető javaslataira.⁹ Az UNHCR ebben többek között megismételte a 2004/83 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének a Genfi Egyezmény 1. cikke F. pontjának való megfelelését illetően kifejtett kétségeit.¹⁰ A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy e kétségeket osztja a Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsa (ECRE),¹¹ a Menekültügyi Bírák Nemzetközi Szervezete,¹² valamint a Cseh Köztársaság ombudsmanja.

48. E bíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (6) bekezdésének érvényességével kapcsolatban szintén ellentétesek a vélemények. E vélemények alapja az a megfontolás, amely szerint az irányelv fő célkitűzése a magasabb szintű védelmi szabályok biztosítása a nemzetközi védelem biztosításának indokait és e védelem tartalmát illetően, a Genfi Egyezmény teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásának, valamint a Chartában és az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt európai egyezményben (a továbbiakban: EJEE) rögzített alapvető jogok tiszteletben tartásának biztosítása céljából. A 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (6) bekezdése magasabb szintű védelmet biztosít az irányelv hatálya alá tartozó személyek számára, mint amely a Genfi Egyezményből következik. E személyek ezen egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése alapján visszaküldhetők olyan országba, ahol üldöztetésnek lehetnek kitéve. A menedékjogot nyújtó ország elhagyását követően a továbbiakban nem részesülnek az említett egyezményből fakadó előnyökben. Ezzel szemben a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdése, e cikk (6) bekezdésével együttesen értelmezve nem teszi lehetővé az érintett személyek visszaküldését, sem a Genfi Egyezmény által előírt jogok minimális szintjétől való megfosztásukat.

⁹ UNHCR comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted (COM(2009) 551, 2009. október 21.), elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/4c503db52.html>, 13. és 14. o.

¹⁰ Lásd a jelen indítvány 33. pontját.

¹¹ ECRE, European Legal Network on Asylum (ELENA), *The Impact of the Qualification Directive on International Protection*, 2008. október, 25. o., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/4c503db52.html>.

¹² International Association of Refugee Law Judges, *A Manual for Refugee Law Judges relating to European Council Qualification Directive 2004/38/EC and European Council Procedures Directive 2005/85/EC*, 2007., 30. és 31. o.

49. Ebben az összefüggésben a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Érvénytelennek tekintendő-e a [2011/95] irányelv 14. cikkének (4) és (6) bekezdése azon az alapon, hogy az sérti [a Charta] 18. cikkét, az [EUMSZ 78. cikk] (1) bekezdését és [az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésében] lefektetett általános uniós jogi elveket?”

D. A Bíróság előtti eljárás

50. A Bíróság elnöke 2017. március 17-i végzésével az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyek egyesítését.

51. Ezekben az ügyekben az alapeljárások felperesei, a belga, a cseh, a német, a francia, a magyar kormány és az Egyesült Királyság kormánya, az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és a Bizottság nyújtottak be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz.

52. A C-391/16. sz. ügyben a cseh, a belga, a francia, a holland kormány és az Egyesült Királyság kormánya, a Parlament, a Tanács és a Bizottság nyújtottak be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz.

53. A Bíróság elnöke 2018. január 17-i végzésével a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélet meghozatala céljából elrendelte a C-77/17., C-78/17. és C-391/16. sz. ügyek egyesítését.

54. X (a C-77/17. sz. ügyben), X (a C-78/17. sz. ügyben), M, a belga és a cseh kormány, az Egyesült Királyság kormánya, a Parlament, a Tanács és a Bizottság vett részt a 2018. március 6-án tartott tárgyaláson.

IV. Elemzés

A. Előzetes megfontolások

55. A menekült jogállás visszavonásának és megtagadásának a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében előírt lehetőségeivel akkor lehet élni, ha alaposan feltételezhető, hogy a menekült veszélyt jelent a tartózkodási helye szerinti tagállam biztonságára, vagy különösen súlyos bűncselekményért való jogerős elítéléséből fakadóan veszélyt jelent az érintett tagállam társadalmára.

56. E körülmények megfelelnek a visszaküldés tilalma alóli, a 2011/95 irányelv 21. cikkének (2) bekezdésében¹³ szereplő kivétel alkalmazási körülményeinek, amely rendelkezés szövege lényegében átveszi a Genfi Egyezmény 33. cikke (2) bekezdésének szövegét.¹⁴ E rendelkezések értelmében a tagállamok ilyen körülmények között eltérhetnek attól az elvtől, amely szerint a menekült nem utasítható ki olyan területre, ahol életét vagy szabadságát faji, illetőleg vallási okokból, nemzeti hovatartozása, meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása vagy politikai meggyőződése miatt veszélyeztetnék.

¹³ Kiemelem, hogy a 2011/95 irányelv francia nyelvi változatában a 14. cikk (4) bekezdésének a) pontjában „motifs raisonnables” szerepel, míg az irányelv 21. cikke (2) bekezdésének a) pontja a „raisons sérieuses” kifejezést tartalmazza. A bolgár és cseh nyelvi változatokban szintén szerepel e megkülönböztetés. Az összes többi nyelvi változat ugyanakkor nem mutat hasonló különbségtételt.

¹⁴ A 2015. június 24-i H. T. ítéletből (C-373/13, EU:C:2015:413, 75. pont) az tűnik ki, hogy a 2011/95 irányelv 21. cikke (2) bekezdésének, illetve 14. cikke (4) és (5) bekezdésének hatálya kevésbé tág, mint ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdéséé, amely lehetővé teszi a menekült kizárólag tartózkodási engedélyének visszavonását „kényszerítő nemzetbiztonsági vagy közrendi okok” alapján. A Bíróság szerint a „kényszerítő okok” fogalmának terjedelme szélesebb, mint az „alaposan feltételezhető” 2011/95 irányelv 21. cikkének (2) bekezdése szerinti fogalma – és így szélesebb az irányelv 21. cikk (2) bekezdésének hatályával egybevágó alkalmazási körrel rendelkező 14. cikkének (4) és (5) bekezdésének alkalmazásához megkövetelt „alaposan feltehető” fogalmának terjedelménél is.

57. Ahogy ugyanakkor ezen irányelv 21. cikkének (2) bekezdése kimondja, a tagállamok csak akkor élhetnek e lehetőséggel, „[a]mennyiben azt [...] nemzetközi [kötelezettségeik] nem tiltják”. Márpedig az emberi jogok védelme területén a Genfi Egyezmény elfogadása óta bekövetkezett fejlemények eredményeként a tagállamok uniós jogon és nemzetközi jogon alapuló kötelezettségei immár nagyrészt semlegesítik a visszaküldés tilalmának elve alóli kivételeket.

58. E tekintetben a Charta 19. cikkének (2) bekezdése azt írja elő, hogy „[s]enki sem toloncolható ki vagy utasítható ki olyan államba, vagy adható ki olyan államnak, ahol komolyan fenyegeti az a veszély, hogy halálra ítélik, kínozzák, vagy más embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá”. E rendelkezéstől – ugyanúgy, mint a Charta 4. cikkétől, amely tiltja a kínzást és az ilyen büntetéseket és bánásmódot –¹⁵ nem lehet eltérni.

59. A Chartához fűzött magyarázatokból¹⁶ ugyanis kitűnik, hogy a Charta 19. cikkének (2) bekezdését azért illesztették be, hogy beépítsék az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a kínzás és az embertelen vagy megalázó bánásmód és büntetés EJEE 3. cikkében szereplő abszolút tilalmára vonatkozó ítélkezési gyakorlatát; e cikknek felel meg a Charta 4. cikke.¹⁷ Az EJEB állandó ítélkezési gyakorlata szerint az EJEE 3. cikkével ellentétes – az eltérés lehetősége nélkül – ha a részes államok kitoloncolnak, kiutasítanak vagy kiadnak egy külföldi személyt, ha megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy a célországban az e rendelkezés által tiltott bánásmód elszenvedése valós veszélyének lesz kitéve.¹⁸

60. Ugyanezen tilalom következik az Egyesült Nemzetek égisze alatt elfogadott Polgári és politikai jogok nemzetközi egyezségokmánya (kihirdette: 1976. évi 8. tvr.)¹⁹ és a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések és bánásmódok elleni egyezmény (kihirdette: 1988. évi 3. tvr.)²⁰ alapján a tagállamokat terhelő nemzetközi kötelezettségekből.

61. A fentiekből az következik, hogy amennyiben egy menekült visszaküldése azt eredményezné, hogy komolyan fenyegetné a halálbüntetés vagy a Charta 4. cikke, az EJEE 3. cikke, valamint az előző pontban említett további nemzetközi kötelezettségek által tiltott bánásmód veszélye, a Genfi Egyezmény 33. cikkének (2) bekezdésében és a 2011/95 irányelv 21. cikkének (2) bekezdésében hivatkozott visszaküldés tilalmának elvétől való eltérés lehetősége már csak elméleti lehetőséget jelent a tagállamok számára, amelynek megvalósítása az alapvető jogok védelme alapján immár tiltott.²¹

62. Amint azt a cseh, a német, a holland kormány és az Egyesült Királyság kormánya, valamint a Parlament, a Tanács és a Bizottság egyértelművé tette, a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének célja éppen azon menekültek helyzetének szabályozása, akik bár a visszaküldés tilalmának elve alóli kivétel által lefedett valamelyik eset körébe tartoznak, de mégsem küldik vissza

15 Lásd: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. pont); 2016. szeptember 6-i Petruhhin ítélet (C-182/15, EU:C:2016:630, 56. pont); 2018. április 24-i MP ítélet (Múltbeli kínzás áldozatának kiegészítő védelme) (C-353/16, EU:C:2018:276, 36. pont).

16 HL 2007. C 303., 24. o.

17 A Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében, amennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az EJEE-ben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés nem akadályozza meg azt, hogy az Unió joga e jogoknak kiterjedtebb védelmet nyújtson.

18 Lásd többek között: EJEB, 1989. július 7., Soering kontra Egyesült Királyság, (CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, 90. és 91. pont); 1996. november 15., Chahal kontra Egyesült Királyság, (CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, 74. és 80. pont); 1996. december 17., Ahmed kontra Ausztria (CE:ECHR:1996:1217JUD002596494, 39. és 41. pont).

19 Ezen okmányt, amelynek 7. cikke tiltja a kínzást és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetéseket és bánásmódokat, 1966. december 16-án fogadták el New Yorkban, és 1976. március 23-án lépett hatályba. Az egyezményhez valamennyi tagállam csatlakozott. Lásd az egyezségokmány részes államai számára előírt általános jogi kötelezettség természetével foglalkozó emberi jogi bizottság N° 31 [80] sz. általános észrevételét, 2004. március 29., 12. pont, CCPR/C/21/Rev.1/Add.13.

20 Ezen egyezményt, amelynek 3. cikke tartalmazza az említett tilalmat, 1984. december 10-én fogadták el New Yorkban, és 1987. június 26-án lépett hatályba. Az egyezményhez valamennyi tagállam csatlakozott.

21 Álláspontom szerint ebben a szűk értelemben kell értelmezni a 2015. június 24-i H. T. ítélet (C-373/13, EU:C:2015:413) 43. pontját, amelyben a Bíróság elismerte a tagállamok lehetőségét arra, hogy visszaküldjenek egy, a 2011/95 irányelv 21. cikke (2) bekezdésében ismertetett feltételeknek megfelelő menekültet az e cikk (1) bekezdésében említett nemzetközi kötelezettségeik, illetve az őket a Charta alapján terhelő kötelezettségek tiszteletben tartásának sérelme nélkül.

őket, különösen azzal az indokkal, hogy visszaküldésük sértené a tagállamokat a Charta, az EJEE és más nemzetközi jogi okmányok alapján terhelő kötelezettségeket. A tagállamok, amennyiben élnek az e rendelkezések által biztosított lehetőségekkel, ugyanazon cikk (6) bekezdése alapján kötelesek biztosítani e menekültek számára a Genfi Egyezmény egyes rendelkezései által biztosított jogok élvezetét.

B. A Genfi Egyezmény jogállásáról az uniós jogban

63. A Charta 18. cikke úgy rendelkezik, hogy „[a Genfi Egyezménnyel] összhangban a menedékjogot biztosítani kell”. Az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése szerint a közös menekültügyi politikának „összhangban kell lennie [a Genfi Egyezménnyel]”.

64. Az elsődleges jog e rendelkezései, amelyek révén a Szerződések megalkotói a Genfi Egyezmény teljes körű tiszteletben tartására kívánták kötelezni az uniós intézményeket, valamint a tagállamokat, amennyiben az Unió jogát hajtják végre, ezen egyezmény uniós jogban betöltött sajátos státuszát tükrözik. Noha az Uniót, tagállamaitól eltérően, ez az egyezmény nem kötelezi az abban részes harmadik országok felé,²² az uniós intézményeknek azt az uniós jog alapján tiszteletben kell tartaniuk.²³

65. Így tehát a 2011/95 irányelv (4), (23) és (24) preambulumbekendései kimondják, hogy a Genfi Egyezmény a menekültek védelmét szolgáló nemzetközi jogi rendszer „sarokkövét” képezi, ezen irányelv rendelkezéseit pedig azért fogadták el, hogy iránymutatást nyújtsanak a tagállamok illetékes hatóságai számára az egyezmény közös fogalmakon és feltételeken alapuló alkalmazásához. Az említett irányelv (3) preambulumbekendése ehhez hozzáteszi, hogy az Európai Tanács tamperei ülésének következtetései alapján az uniós jogalkotó úgy kívánt eljárni, hogy az ugyanezen irányelv segítségével meghatározott közös európai menekültügyi rendszer a Genfi Egyezmény teljes és mindenre kiterjedő alkalmazásán alapuljon. Ezenkívül a 2011/95 irányelv több rendelkezése hivatkozik ezen egyezmény rendelkezéseire²⁴, vagy veszi át azok tartalmát.²⁵

66. E körülmények között a Bíróság ismételt kimondta, hogy a 2011/95 irányelv rendelkezéseit az irányelv általános rendszerének és célkitűzésének fényében kell értelmezni, tiszteletben tartva a Genfi Egyezményt és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésében említett egyéb vonatkozó szerződéseket. Ezen értelmezés során az irányelv (16) preambulumbekendéséből eredően tiszteletben kell tartani a Charta által elismert alapvető jogokat is.²⁶

22 Lásd: 2014. július 17-i Qurbani ítélet (C-481/13, EU:C:2014:2101, 23–25. pont). A Bíróság ebben megállapította, hogy mivel az Unió nem vett át minden, a Genfi Egyezmény alkalmazása területén korábban a tagállamok által gyakorolt hatáskört, annak rendelkezései nem kötelezik az Uniót, az 1972. december 12-i International Fruit Company és társai ítéletben (21/72–24/72, EU:C:1972:115, 18. pont); a 2008. június 3-i Intertanko és társai ítéletben (C-308/06, EU:C:2008:312, 48. pont), valamint a 2010. május 4-i TNT Express Nederland ítéletben (C-533/08, EU:C:2010:243, 62. pont) kialakított ítélkezési gyakorlat értelmében.

23 Bizonyos hasonlóságot lehet megállapítani az EJEE által az uniós jogrendben annak ellenére képviselt különleges jelentőséggel, hogy az Unió ahhoz nem csatlakozott. Amint az az EUSZ 6. cikk (3) bekezdéséből kitűnik, „[a]z alapvető jogok, ahogyan azokat az [EJEE] biztosítja, továbbá ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból következnek, az uniós jogrend részét képezik mint annak általános elvei”. A Charta mint kötelező okmány elfogadását megelőzően a Bíróságnak a másodlagos jog rendelkezéseinek érvényességét ezen, az EJEE alapján értelmezett cikk alapján kellett megvizsgálnia. Lásd többek között: 2005. július 12-i Alliance for Natural Health és társai ítélet (C-154/04 és C-155/04, EU:C:2005:449, 130. pont); 2007. június 26-i Ordre des barreaux francophones et germanophone és társai ítélet (C-305/05, EU:C:2007:383, 26. és 29. pont).

24 Lásd a 2011/95 irányelv 9. cikkének (1) bekezdését, 12. cikke (1) bekezdésének a) pontját, 14. cikkének (6) bekezdését, valamint 25. cikkének (1) bekezdését.

25 Lásd többek között a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontját, 11. cikkét, 12. cikkének (2) bekezdését, valamint 21. cikkének (2) bekezdését.

26 Lásd többek között: 2010. március 2-i Salahadin Abdulla és társai ítélet (C-175/08, C-176/08, C-178/08 és C-179/08, EU:C:2010:105, 51–54. pont); 2010. június 17-i Bolbol ítélet (C-31/09, EU:C:2010:351, 36–38. pont); 2010. november 9-i B. és D. ítélet (C-57/09 és C-101/09, EU:C:2010:661, 76–78. pont); 2012. szeptember 5-i Y. és Z. ítélet (C-71/11 és C-99/11, EU:C:2012:518, 47. és 48. pont); 2012. december 19-i Abed El Karem El Kott és társai ítélet (C-364/11, EU:C:2012:826, 42. és 43. pont); 2016. március 1-jei Alo és Osso ítélet (C-443/14 és C-444/14, EU:C:2016:127, 28–30. pont); 2017. január 31-i Lounani ítélet (C-573/14, EU:C:2017:71, 41. és 42. pont).

67. Egyébként az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi aktust – amennyire lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy ne váljék kérdésessé annak érvényessége, és hogy megfeleljen az elsődleges jog egészének.²⁷ Ebből az előző pontban ismertetettel együttesen alkalmazott értelmezési elvből az következik, hogy a 2011/95 irányelv rendelkezéseit, amennyire lehetséges, úgy kell értelmezni, hogy azok tiszteletben tartásuk a Genfi Egyezményt, és ebből következően megfeleljenek a Charta 18. cikkének, valamint az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésének. A Bíróság kizárólag abban az esetben állapíthatja meg az irányelv valamely rendelkezésének az érvénytelenségét az elsődleges jog rendelkezéseire figyelemmel, ha az ilyen megfelelő értelmezés lehetetlen.

68. Amikor a Bíróságot arra hívják fel, hogy értelmezze a másodlagos jog valamely rendelkezését, vagy vizsgálja meg annak érvényességét a Charta 18. cikke, illetve az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése alapján, akkor – amint azt a Parlament a tárgyalás során hangsúlyozta – azt kell megvizsgálnia, hogy a másodlagos jog említett rendelkezése legalább a Genfi Egyezmény által biztosítottal egyenértékű védelmi szintet nyújt-e a menekültek számára.

69. Ebben az összefüggésben a Bíróságnak az EUMSZ 267. cikk alapján végzett feladatai ellátása során elkerülhetetlenül előre meg kell határoznia az ezen egyezmény tiszteletben tartásával járó követelmények tartalmát. E meghatározás azt igényelheti, hogy olyan értékeléseket végezzen, amelyek túllépnek a Genfi Egyezmény rendelkezései szövegezésének pusztán ismertetésén, és így annak járulékos értelmezését vonják maguk után. E következtetést egyáltalán nem kérdőjelezi meg az, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel ezen egyezmény közvetlen értelmezésére.²⁸

70. A Bíróság ebben az összefüggésben kényszerült arra, hogy a Bolbol ítéletben,²⁹ valamint az Abed El Karem El Kott és társai ítéletben³⁰ értelmezze a Genfi Egyezmény 1. cikkének D. pontját – amelyre kifejezetten hivatkozik a 2011/95 irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) pontja – annak érdekében, hogy a másodlagos jog e rendelkezését az EUMSZ 267. cikk alapján értelmezze. E hivatkozásra figyelemmel ugyanis a Bíróság nem végezhetette el az említett feladatot anélkül, hogy előzetesen ne határozta volna meg az említett egyezmény 1. cikkének D. pontjából következő követelményeket.

71. Ugyanezen logika álláspontom szerint azt vonja maga után, hogy minden olyan esetben, amikor a Bíróság részéről a másodlagos jog valamely rendelkezésének értelmezése vagy érvényessége kapcsán fennálló előzetes döntéshozatali hatáskörének gyakorlása annak megállapítását igényli, hogy mit követel meg, illetve mit nem követel meg a Genfi Egyezmény, a Bíróságnak szükség esetén értelmezni kell tudnia ezen egyezményt az ilyen pontosítások megtétele érdekében.³¹

27 Lásd többek között: 1996. szeptember 10-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-61/94, EU:C:1996:313, 52. pont); 2010. szeptember 16-i Chatzi ítélet (C-149/10, EU:C:2010:534, 43. pont); 2013. január 31-i McDonagh ítélet (C-12/11, EU:C:2013:43, 44. pont).

28 Lásd: 2014. július 17-i Qurbani ítélet (C-481/13, EU:C:2014:2101, 24. pont).

29 2010. június 17-i ítélet (C-31/09, EU:C:2010:351, 42–52. pont). Lásd még: Sharpston főtanácsnok Bolbol ügyre vonatkozó indítványa (C-31/09, EU:C:2010:119, 36–90. pont).

30 2012. december 19-i ítélet (C-364/11, EU:C:2012:826, 46–65. pont). Lásd még: Sharpston főtanácsnok Abed El Karem El Kott és társai ügyre vonatkozó indítványa (C-364/11, EU:C:2012:569, 22–24. pont).

31 Hangsúlyozom, hogy bár a Nemzetközi Bíróság rendelkezik hatáskörrel a Genfi Egyezmény értelmezésére az egyezmény 38. cikkében szereplő választott bírósági kikötés értelmében, ugyanakkor csak az említett egyezmény részes államai közötti jogvita esetén lehet hozzá fordulni (lásd még a Nemzetközi Bíróság 1945. június 26-i alapokmánya 34. cikkének (1) bekezdését, valamint 36. cikke (2) bekezdésének a) pontját [*Recueil des traités des Nations unies*, I. kötet, XVI. o.]). A Nemzetközi Bíróságnak még nem volt alkalma arra, hogy döntsön a Genfi Egyezmény jelen ügyben felmerült értelmezési kérdéseiről. E körülmények között elkerülhetetlennek tűnik a Bíróság hatáskörének elismerése ezen egyezmény járulékos értelmezésére, a közös menekültügyi politikai területén elfogadott másodlagos jogi aktusok elsődleges uniós jogra figyelemmel történő értelmezésére és érvényességének vizsgálatára irányuló feladatainak gyakorlása során, annak érdekében, hogy lehetővé tegyék számára e feladatok teljes körű ellátását.

72. Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságok által előterjesztett kérdések vizsgálata a szükséges mértékben a Genfi Egyezmény ilyen értelmezéseit igényli.³² Ezeket az értelmezéseket a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény³³ (kihirdette: 1987. évi 12. tvr.) 31. cikkében rögzített elveknek megfelelően jóhiszeműen, a Genfi Egyezmény kifejezéseinek szövegösszefüggésükben szokásos értelme szerint, valamint tárgya és célja figyelembevételével kell elvégezni. Az UNHCR nyilatkozatainak e vonatkozásban különös figyelmet kell kapniuk. Noha azok nem kötelezik a szerződő államokat, „meggyőző erejű” értelmezési elemeknek minősülnek.³⁴

73. A jelen esetben a fent kifejtett okokból úgy vélem, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdését oly módon kell értelmezni, amely alapján megállapítható azok megfelelése a Charta 18. cikkének, valamint az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésének.

C. A 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének értelmezése

1. A menekült jogállás visszavonása vagy biztosításának megtagadása, illetve a menekültnek minősülés megszűnése vagy kizártsága közötti különbségtételről

74. A C-77/17. és C-78/17. sz. ügyekben előterjesztett első és második kérdéssel, valamint a C-391/16. sz. ügyben előterjesztett kérdéssel a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) és a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság) lényegében azt kívánják megtudni, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése sérti-e a Charta 18. cikkét, valamint az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdését,³⁵ mivel a Genfi Egyezmény 1. cikkének C. és F. pontjában elő nem írt megszűnési és kizáró okokat írnak elő, amely pontok tartalmát az irányelv 11. és 12. cikke veszi át. Amint az az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, az e bíróságok által táplált kétségeket lényegében az UNHCR által e rendelkezések Genfi Egyezménnyel való összeegyeztethetősége kapcsán kifejtett aggodalmak indokolják.³⁶

75. E kérdésekre nemleges választ javaslok, mivel a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének valamely tagállam általi alkalmazása a megszűnési vagy kizáró ok alkalmazásával ellentétben nem jár azzal a következménnyel, hogy megszűnik az érintett egyén menekültnek minősülése. E különbségtétel tétjét az jelenti, hogy e minősítés fenntartása azzal jár, hogy az említett egyén nemcsak az UNHCR³⁷ és a Genfi Egyezmény valamennyi más részes államának védelmére jogosult, ha elhagyja e tagállamot, hanem arra is, hogy amíg az említett tagállamban marad, élvezheti az említett Egyezmény által valamennyi menekült számára biztosított jogokat, függetlenül tartózkodása jogszerűségétől (erre még visszatérek).³⁸

32 Lásd különösen a jelen indítvány 109–113. pontját.

33 Az 1969. május 23-án kötött egyezmény (Recueil des traités des Nations unies, 1155. kötet, 331. o.). Noha a szerződések jogáról szóló Bécsi Egyezmény nem kötelező sem az Unióra, sem annak valamennyi tagállamára nézve, több rendelkezése is a nemzetközi szokásjog részét képezi, amelyek ilyenként kötik az Unió intézményeit, és az uniós jogrend részét képezik (2010. február 25-i Brita ítélet [C-386/08, EU:C:2010:91, 42. és 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]). Lásd még: 2016. november 24-i SECIL ítélet (C-464/14, EU:C:2016:896, 94. pont).

34 Az UNHCR feladatköre kiterjed többek között a Genfi Egyezmény rendelkezései alkalmazásának felügyeletére (lásd az UNHCR alapító okirata [elfogadta az ENSZ Közgyűlése 1950. december 14-én, A/RES/428] 8. pontjának a) alpontját, valamint a Genfi Egyezmény 35. cikkét). A 2011/95 irányelv (22) preambulumbekkezdése egyekben azt mondja ki, hogy „[az UNHCR-el] folytatott egyeztetések értékes iránymutatásként szolgálhatnak a tagállamok számára a menekült jogállásnak a Genfi Egyezmény 1. cikke alapján történő meghatározásához”. Lásd e tekintetben: Sharpston főtanácsnok Bolbol ügyre vonatkozó indítványa (C-31/09, EU:C:2010:119, 16. pont és 20. lábjegyzet).

35 A Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság) az EUSZ 6. cikk (3) bekezdését is szerepeltette az elsődleges jog azon rendelkezései között, amelyekre figyelemmel felteszi a szóban forgó rendelkezések érvényességével kapcsolatos kérdést. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy e rendelkezés hivatkozásával e bíróság a tagállamok Genfi Egyezményből (amelynek minden tagállam részese) következő alkotmányos hagyományait kívánta megjelölni. Mivel ezen egyezmény tiszteletben tartását a Charta 18. cikke és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdése is előírja, a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) –(6) bekezdése érvényességének az elsődleges jog e rendelkezéseire figyelemmel történő vizsgálata azoknak az EUSZ 6. cikk (3) bekezdésének való megfelelésének vizsgálatát is igényli.

36 Lásd a jelen indítvány 33. és 47. pontját.

37 Lásd az UNHCR alapító okirata (elfogadta az ENSZ Közgyűlése 1950. december 14-én, A/RES/428) 6B. pontját.

38 Lásd a jelen indítvány 112–130. pontját.

76. A 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdését illetően e következtetés annak szövegéből következik. Amint azt a német kormány előadta, „*a menekült* [...] elismert jogállását” (kiemelés tőlem) kifejezés használata ugyanis arra utal, hogy e rendelkezés alkalmazása nem sérti az érintett menekült jogállását. Egyebekben, noha e cikk (5) bekezdésének francia nyelvi változata a „statut de réfugie” („menekült jogállást”) kifejezést használja, más nyelvi változatok a „nem biztosít *a menekült részére* jogállást” kifejezésnek megfelelő megfogalmazást használnak.³⁹

77. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jogi szövegek egyes nyelvi változatai közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi.⁴⁰ A jelen ügyben a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének rendszertani és teleológiai értelmezése alapján úgy vélem, hogy e rendelkezések alkalmazása nem egyenértékű a menekültnek minősülés megszűnésével vagy kizártságával.

78. Először, ezen irányelv általános rendszeréből az következik, hogy egyrészt a menekültnek minősülés feltételei, másrészt a menekült jogállás biztosítása vagy visszavonása két külön fogalmat alkot.

79. Amint azt a 2011/95 irányelv (21) preambulumbekkezdése hangsúlyozza, a menekültnek minősülés pusztán abból fakad, hogy valaki megfelel a menekültként elismerés feltételeinek, függetlenül bármilyen tagállami elismeréstől. E feltételek ezen irányelv „A menekültkénti elismerés feltételei” című III. fejezetének tárgyát képezik. Ezek a feltételek megfelelnek a Genfi Egyezmény 1. cikkében rögzített feltételeknek.

80. E III. fejezet tartalmazza az irányelv 11. és 12., a megszűnésre és a kizáró okokra vonatkozó cikkeit, amelyek tartalma megismétli a Genfi Egyezmény 1. cikke C. és F. pontjának tartalmát. E rendelkezések tartalmazzák azokat a helyzeteket, amelyekben egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy nem minősül menekültnek, és ebből következően ki van zárva az ezen az irányelven és ezen az egyezményen alapuló nemzetközi védelem hatálya alól.⁴¹

81. Ezek az esetek nem fedik le az alapeljárásokban szereplő helyzeteket, amelyekben a menekült veszélyt jelent a menedéket nyújtó ország társadalmára, mivel különösen súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el ebben az országban.⁴² A kizáró okokat ugyanis nem a menedéket nyújtó ország biztonságának vagy társadalmának a menekült által esetlegesen jelentett tényleges veszély elleni védelme céljából vezették be, hanem a menekültek nemzetközi védelmi rendszere integritásának megőrzése érdekében, illetve azért, hogy elkerüljék, hogy e védelem lehetővé tegye egyes súlyos bűncselekmények elkövetői számára, hogy kibújjanak büntetőjogi felelősségük alól.⁴³

82. E helyzetek ezzel szemben a visszaküldés tilalmának elve alóli kivétel, valamint a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének hatálya alá tartoznak. E rendelkezés egy külön fejezetben, az „A menekült jogállás” című IV. fejezetben szerepel.

39 Vagyis a német nyelvi változatban „einem Flüchtling eine Rechtsstellung nicht zuzuerkennen”, az angol nyelvi változatban pedig „not to grant status to a refugee”. Lásd még a dán, a görög, az olasz, a lett, a máltai, a holland, a portugál, a szlovák, a szlovén és a svéd nyelvi változatot.

40 Lásd többek között: 2016. március 1-jei Alo és Osso ítélet (C-443/14 és C-444/14, EU:C:2016:127, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

41 Amint azt a 2011/95 irányelv 11. cikkének szövegezése is alátámasztja, az e helyzetek által érintett személy „a továbbiakban már nem minősül menekültnek”. Bár ezen irányelv 12. cikkének francia nyelvi változata egyes más nyelvi változatokhoz hasonlóan nem annyira egyértelmű, mivel a „statut de réfugie” kizártságára utal („nem ismerhető el menekültként”), az angol változat az „excluded from being a refugee” kifejezést használja. Más, így a spanyol, portugál és svéd nyelvi változatok is hasonló megfogalmazásokat alkalmaznak. A 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja egyébként kifejezetten az irányelv 12. cikke szerinti kizáró ok alkalmazásának hiányától teszi függővé a menekültnek minősítést.

42 Ezzel szemben, ha az érintett a menedéket nyújtó országon kívül követett el ilyen bűncselekményt azt megelőzően, hogy ott menekültként befogadták volna, a 2011/95 irányelv 12. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében (amely megfelel a Genfi Egyezmény 1. cikke F. pontja b) alpontjának) ki van zárva a menekült jogállásból. Lásd még e tekintetben: Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, 2002. december, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, 6. pont.

43 Lásd: UNHCR, Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 2005. január 28., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, 32. o., hivatkozva a jelen indítvány 33. pontjában. Lásd még: 2010. november 9-i B. és D. ítélet (C-57/09 és C-101/09, EU:C:2010:661, 101. és 104. pont).

83. A menekültnek minősülés és a menekült számára biztosított jogállás közötti különbséget még inkább egyértelművé teszi a 2011/95 irányelv 14. cikkének (1) és (3) bekezdése. E rendelkezések az olyan személyek részére biztosított menekült jogállás visszavonásának kötelezettségét írják elő, akik nem vagy már nem minősülnek menekültnek, többek között az ezen irányelv 11. cikkében szereplő valamelyik megszűnési ok fennállása miatt, illetve abban az esetben, ha a menekült jogállásból az említett irányelv 12. cikke alapján ki vannak zárva vagy ki kellett volna zárva lenniük. A menekültnek minősülés megszűnése vagy kizártsága és az azt követő visszavonás tehát nem ugyanarra a fogalomra vezethető vissza.

84. Másodszor, a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdése céljainak megvalósítása azt is feltételezi, hogy amíg valaki megfelel a menekültnek minősülés feltételeinek, addig továbbra is menekültnek minősül, anélkül hogy erre kihatna a neki biztosított jogállás visszavonása vagy a jogállás biztosításának megtagadása.

85. A menekültnek minősülés megszűnési és kizáró okait ugyanis kimerítően sorolja fel a Genfi Egyezmény 1. cikkének C–F. pontja⁴⁴ – e rendelkezések kapcsán a részes államok az egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése értelmében nem tehetnek fenntartást. Ebből következően további megszűnési vagy kizáró okok beiktatása a 2011/95 irányelvbe veszélyeztette volna ezen irányelv célját, ami az említett egyezmény teljes alkalmazásának biztosítása.

86. E vonatkozásban szimbolikus jelentőségű, hogy a 2011/95 irányelv 17. cikke ugyanazon indokok miatt teszi lehetővé a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy kizárását a kiegészítő védelemből, mint amelyek ezen irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésében szerepelnek. Mivel a kiegészítő védelem nem tartozik a Genfi Egyezmény hatálya alá, az uniós jogalkotó önálló feltételek alapján szabadon határozhatta meg a jogosultak körét. Ezzel szemben egy másik megközelítés mellett döntött a menekültek esetében, az irányelv említett egyezménnyel való összeegyeztethetőségének biztosítása érdekében.⁴⁵

87. Noha a fenti megfontolásokból kitűnik, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése nem hasonlítható a menekültnek minősülés megszűnési vagy kizáró okaihoz, teljes mértékben nem világítják meg azok tényleges tartalmát és hatásait. Valójában e problémakör képezi a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyekben előterjesztett harmadik, negyedik és ötödik kérdés tárgyát.

2. A 2011/95 irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdésének tényleges tartalmáról és hatásairól

88. A harmadik, negyedik és ötödik kérdésével a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság) azt kérdezi, hogy amennyiben a Bíróság a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyekben az első kérdésre az általam fent javasolt választ adja, akkor a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdését úgy kell-e értelmezni, mint amelyek a menekült jogállás visszavonásának és megtagadásának a Genfi Egyezmény által elő nem írt indokait vezetik be, és

⁴⁴ Lásd: UNHCR, *The Cessation Clauses: Guidelines on their Application*, 1999. április, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/pdfid/3c06138c4.pdf>, 2. pont; UNHCR, *Principes directeurs sur la protection internationale n° 5 – Application des clauses d'exclusion: article 1F de la [convention de Genève]*, 2003. szeptember 4., HCR/GIP/03/05, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/4110bc314.html>, 3. pont, valamint UNHCR, *Note d'information sur l'application des clauses d'exclusion: article 1F de la [convention de Genève]*, 2003. szeptember 4., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/4110d7334.html>, 7. pont.

⁴⁵ Egy az UNHCR-től származó dokumentum [Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, 2002. december, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, 1. pont] kiemeli, ahogy azt a francia kormány is hangsúlyozta, hogy a jogalkotó a 2004/83 irányelv elfogadását megelőző előkészítő munkálatok során az irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő indokokat a menekültnek minősülés megszűnési és kizáró okai között tervezte szerepeltetni. E megközelítést azonban nem fogadták el, valószínűleg a Genfi Egyezményből következő követelményekre figyelemmel. Lásd még e tekintetben: Hailbronner, K., és Thym, D., *EU Immigration and Asylum Law: A Commentary*, 2. kiadás., C. H. Beck – Hart – Nomos, 2016, 1202. és 1203. o.

amelyek emiatt érvénytelenek (harmadik és negyedik kérdés), vagy pedig e rendelkezéseket másként kell értelmezni, oly módon, amely lehetővé teszi az elsődleges uniós jognak való megfelelésük biztosítását (ötödik kérdés). E kérdések vizsgálata a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság) által feltett kérdés elbírálása céljából is szükséges.

89. Az említett kérdések megválaszolása érdekében álláspontom szerint közelebbről meg kell vizsgálni, hogy milyen jelentést kell tulajdonítani a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő „menekült [...] elismert jogállását” és „menekült jogállás” kifejezéseknek.⁴⁶ Amennyiben az e rendelkezések alapján visszavonható vagy megtagadható „jogállás” nem egyenértékű a menekültnek minősüléssel, akkor mi a valódi jelentése?

90. A 2011/95 irányelv 2. cikkének e) pontja, amelynek a Genfi Egyezmény egyik rendelkezése sem felel meg, úgy határozza meg a „menekült jogállást”, hogy az „egy [...] személy valamely tagállam által menekültként történő elismerése”. Ezen irányelv (21) preambulumbekkezdésének fényében értelmezve úgy tűnik, hogy e kifejezés azt a deklaratív aktust jelöli, amely révén a tagállam egy menedékkérőt menekültként ismer el, azzal, hogy e jogi aktusra egy olyan eljárás eredményeként kerül sor, amely annak vizsgálatára irányul, hogy e kérelmező megfelel-e a menekültként elismerés feltételeinek.⁴⁷

91. Az említett jogi aktus főszabály szerint valamennyi, a 2011/95 irányelv VII. fejezetében hivatkozott jog biztosítását vonja maga után (az ott előírt korlátozásokkal⁴⁸). Amint ugyanis azt a Bizottság a tárgyalás során hangsúlyozta, a menekültnek minősülés és e jogok biztosítása szükségképpen összekapcsolódik az ezen irányelv 14. cikke (4) és (5) bekezdése alkalmazásának összefüggésén kívül. A tagállamok az említett irányelv 20. cikkének (2) bekezdése alapján kötelesek mindezeket a jogokat biztosítani az elismert menekültek számára, míg az a személy, akit (még) nem ismertek el menekültként, ezeket nem élvezheti.⁴⁹ Ehhez hasonlóan a 2011/95 irányelv 11. és 12. cikkében szereplő megszűnési vagy kizáró okoknak egy korábban már menekültként elismert személyre történő alkalmazása az irányelv 14. cikke (1) és (3) bekezdésének értelmében egyszerre vonja maga után az elismerés megszűnését vagy érvénytelenségét és az abból következő jogok elvesztését.

92. Ez a menekültként elismerés és e jogok biztosítása közötti szoros kapcsolat magyarázhatná azt, hogy a „menekült jogállás” irányelv 2. cikkének e) pontjában szereplő fogalma miért hivatkozik kizárólag a menekültként elismerésre, anélkül hogy utalna az ahhoz kapcsolódó jogok biztosítására.

93. Ezzel szemben a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése szétválasztja a menekültként elismerést és e jogok biztosítását. Az e rendelkezések hatálya alá eső személyek a menekültnek minősülés megmaradása mellett nem vagy már nem részesülnek az irányelv VII. fejezetében rögzített jogokban.

46 A 2011/95 irányelv 14. cikke (5) bekezdésének nyelvi változatai közötti eltérés kapcsán lásd a jelen indítvány 76. pontját.

47 Ezen eljárásnak a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2016. L 198., 50. o.) előírt szabályok szerint kell lefolytania.

48 Lásd a 2011/95 irányelv 23. cikkének (4) bekezdését, 24. cikkének (1) bekezdését és 25. cikkének (1) bekezdését.

49 A nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 2013/33/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 180., 96. o.) ugyanakkor előírja a tagállamok számára, hogy biztosítsanak bizonyos minimális jogokat a nemzetközi védelmet kérelmezők számára.

94. E megfontolások alapján kell értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő „menekült [...] elismert jogállását” és „menekült jogállást” kifejezéseket. Álláspontom szerint e kifejezések jelentése ebben az összefüggésben szűkebb, mint amely ezen irányelv 2. cikkének e) pontjából következik.⁵⁰ Ezek kizárólag az irányelv VII. fejezetében rögzített jogok biztosítását jelentik,⁵¹ anélkül azonban, hogy sértenék az érintett személyek menekültkénti elismerését.

95. Véleményem szerint ez az egyetlen olyan értelmezés, amely lehetővé teszi ezen irányelv belső koherenciájának, valamint rendelkezései hatékony érvényesülésének megőrzését.

96. Először, az az értelmezés, amely szerint a „menekült jogállás” kifejezés magában foglalja magát a menekültként elismerést is, álláspontom szerint nem egyeztethető össze a 2011/95 irányelv 14. cikke (5) bekezdésének szövegével, szerkezetével és rendszerével. E tekintetben megjegyzem, hogy e rendelkezés azokra a menekültekre vonatkozik, akik számára még semmilyen jogállást sem biztosítottak. Mindamellett az az irányelv 2. cikkének d) pontjában meghatározott „menekültekre” vonatkozik, nem pedig az irányelv 2. cikkének i) pontjában meghatározott „kérelmezőkre”. Ily módon a 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdése azon személyekre alkalmazandó, akiknek menekültnek minősülését a menedéknyújtó tagállam megvizsgálta és ebből következően elismerte.

97. Ebből az következik, hogy e rendelkezés – amint azt a belga és a francia kormány hangsúlyozta – nem értelmezhető úgy, mint amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy megtagadják a hozzájuk benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálását a 2013/32 irányelv által előírt eljárási garanciák tiszteletben tartása mellett, és adott esetben a kérelmezőt menekültként ismerjék el. Ehhez hozzáteszem, hogy ezen irányelv 11. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a menedékjog iránti kérelem ügyében hozott határozatot írásban kell közölni az érintettel. Amint azt a Bizottság a tárgyalás során előadta, annak a személynek, akinek jogállását visszavonták, képesnek kell lennie arra, hogy közigazgatási ellenőrzés során bizonyítsa sajátos helyzetét, ami a menekültnek minősülését tanúsító dokumentum kiállítását vonja maga után.⁵²

98. Másodszor, a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdése fogalmilag azokra a menekültekre alkalmazandó, akiknek e minőségét már elismerték. E rendelkezés alkalmazása, amint azt fent kifejtettem, nem jár e minőség elvesztésével. E körülmények között egyáltalán nem lenne logikus az olyan értelmezés, amely szerint az említett rendelkezés értelmében vett „menekült [...] elismert

50 Ezzel kapcsolatban a 2011/95 irányelv (32) preambulumbekzdése kimondja, hogy „[a] »jogállás« fogalma a 14. cikk értelmében magában foglalhatja a menekült jogállást is”. Bár nehéz ebből egyértelmű jelentést kiolvasni, e preambulumbekzdés álláspontom szerint azt támasztja alá, hogy a jogalkotó az irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő „jogállás” kifejezésnek némiképp eltérő értelmet kívánt tulajdonítani, mint amelyet azzal kapcsolatban az említett irányelv 2. cikkének e) pontja meghatároz.

51 Közelebbről, a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) vagy (5) bekezdésének alkalmazása az ezen irányelv 24. cikkének (1) bekezdésében előírt tartózkodási engedélyhez való jog elvesztését vonja maga után. Következésképpen az érintett menekültekkel szemben kiutasítási határozatot hozhatnak, és adott esetben kiutasíthatják őket olyan harmadik országba, ahol nem szembesülnek üldöztetés vagy a 2011/95 irányelv 15. cikke értelmében vett súlyos sérelem – vagyis halálbüntetés kiszabása vagy kivégzés, kínzás vagy embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés alkalmazása, illetve nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében polgári személy életének vagy testi épségének súlyos és egyedi fenyegetettsége – veszélyével (lásd: 2015. június 24-i H. T. ítélet [C-373/13, EU:C:2015:413, 43. pont]), amennyiben ilyen harmadik ország kész a befogadásukra. A tagállamoknak ilyen esetben tiszteletben kell tartaniuk a Genfi Egyezmény 32. cikkében e vonatkozásban előírt garanciákat (lásd a jelen indítvány 112. és azt követő pontjait). Ezenfelül a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében hivatkozott menekültek elvesztik az irányelv VII. fejezetében szereplő egyéb jogokat. Helyzetük ebben az értelemben eltér azon menekültektől, akiket a 2011/95 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag tartózkodási engedélyüktől fosztanak meg. Az utóbbiakat továbbra is megilleti minden más, az említett irányelv VII. fejezetében előírt egyéb jog (lásd: 2015. június 24-i H. T. ítélet [C-373/13, EU:C:2015:413, 95. pont]), azzal, hogy a tartózkodási engedélytől való megfosztás igazolására alkalmas kényszerítő nemzetbiztonsági vagy közrendi okok a család egységének fenntartásához és az úti okmányok kiállításához kapcsolódó előnyök korlátozását is maguk után vonhatják (lásd a 2011/95 irányelv 23. cikkének (4) bekezdését és 25. cikkének (1) bekezdését).

52 Lásd e tekintetben: UNHCR, Pièces d'identité pour les réfugiés, EC/SCP/33, 1984. július 20., elérhető a következő címen: <http://www.unhcr.org/fr/excom/scip/4b30a5862c/pieces-didentite-refugies.html>. Az UNHCR szerint „a menekültnek ahhoz, hogy a nemzetközileg elismert szabályoknak megfelelő bánásmódban részesüljön, nemcsak személyazonosságát, hanem menekült státuszát is bizonyítani kell tudnia a hatóságok képviselői felé”.

jogállása” egyszerre jelölné a menekültnek minősülés elismerését és az abból következő jogok biztosítását. A C-77/17. sz. ügy felpereséhez hasonlóan nem látom be, hogy mi értelme lenne visszavonni ezt az elismerést tárgyának, vagyis az érintett személy menekültként való elismerésének érintése nélkül.⁵³

99. Ugyanezen gondolatmenetet követve az UNHCR kiemelte, hogy a Genfi Egyezmény értelmében vett menekült jogállás elismeréséről szóló határozat érvénytelenítését lehetővé tévő indokok között nem szerepelnek az ezen egyezmény 33. cikkének (2) bekezdése szerinti, a visszaküldéssel szembeni védelem elvesztésével járó indokok – amelyek megfelelnek a menekült jogállás visszavonásának és biztosítása megtagadásának a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében rögzített okaival.⁵⁴

100. Harmadszor, hangsúlyozom, hogy azok a menekültek, akikkel szemben a tagállam az említett irányelv 14. cikkének (4) vagy (5) bekezdését alkalmazza, menekültnek minősülésük miatt megőrzik a Genfi Egyezmény által előírt, az említett cikk (6) bekezdésében hivatkozott jogaikat. Márpedig e jogok valamely tagállam általi, azok gyakorlását lehetővé tévő elismerésének előfeltétele a menekültnek minősülés elismerése, amely nélkül az érintett nem lenne jogosult az említett jogokra. Másként fogalmazva, bár a menekültnek minősülés valamennyi elismeréséhez nem kapcsolódik a 2011/95 irányelv VII. fejezetében rögzített valamennyi jog biztosítása, a menekültnek minősüléshez kapcsolódó jogok minden biztosítása e minősülés elismerésével jár.

101. Ezenfelül az általam javasolt értelmezés lehetővé teszi az UNHCR által jelzett aggodalmak orvoslását, egyébként csatlakozva az UNHCR által már több alkalommal javasolt értelmezéshez. Az UNHCR szerint annak elkerülése érdekében, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdését a tagállamokban ne értelmezzék oly módon, hogy azáltal a Genfi Egyezményt megsértve új megszűnési és kizáró okokat vezetnek be, „[a] »menekült [...] elismert jogállását« kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az az állam által biztosított menedékre (»jogállásra«) utal, nem pedig a menekültnek [az említett egyezmény 1. cikkének A. pontja] értelmében vett jogállására [ami ebben az összefüggésben e minőségét jelenti] [...]»⁵⁵”.

102. Következésképpen úgy vélem, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése szerinti „menekült [...] elismert jogállását” és „menekült jogállás” kifejezések kizárólag azon jogok élvezetét jelentik, amelyeket ezen irányelv VII. fejezete előír,⁵⁶ azon jogok sérelme nélkül, amelyeket az érintett menekültek részére a Genfi Egyezmény alapján kell biztosítani.⁵⁷

103. Most ezeknek az ily módon értelmezett, valamint az e cikk (6) bekezdésével – amelyet e kérdés megválaszolása érdekében előzetesen értelmezni kell – együttesen értelmezett rendelkezések érvényességének kérdését vizsgálom a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére figyelemmel.

53 A 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) bekezdésében hivatkozott helyzet ebben az értelemben eltér az e cikk (3) bekezdésének hatálya alá tartozó helyzettől, amely például a 2010. november 9-i B. és D. ítélet (C-57/09 és C-101/09, EU:C:2010:661, 60. pont) alapjául szolgáló egyik ügyben szerepelt. Az utóbbi rendelkezés ugyanis olyan személyekre vonatkozik, akiknél a menekültnek minősülést soha nem kellett volna elismerni, így a tagállamoknak egyszerre kell visszavonniuk e minőség elismerését és az abból fakadó jogok biztosítását.

54 UNHCR, Note sur l'annulation du statut de réfugié, 2004. november 22., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/4551f8714.html>, 2. pont.

55 UNHCR, Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 2005. január 28., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, 32. o., hivatkozás jelen indítvány 33. pontjában. Lásd még: UNHCR comments on the European Commission's proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted (COM(2009) 551, 2009. október 21.), elérhető a következő címen: <http://www.unhcr.org/protection/operations/4c5037f99/unhcr-comments-european-commissions-proposal-directive-european-parliament.html>, 14. o., valamint UNHCR, Asylum in the European Union. A Study of the Implementation of the Qualification Directive, 2007. november, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/473050632.html>, 94. o.

56 Úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által a C-391/16. sz. ügyben ismertetett cseh menekültügyi törvény (lásd a jelen indítvány 26. pontját) ezt az értelmezést tükrözi.

57 Lásd a jelen indítvány 112–130. pontját.

D. A 2011/95 irányelv 14. cikke (6) bekezdésének értelmezése, valamint ezen irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdése érvényességének vizsgálata

104. Amint azt a belga kormány és a Parlament kifejtette, a 2011/95 irányelv az uniós jogrendhez tartozó önálló jogi aktus, amelynek nem az a célja, hogy formálisan átültesse a Genfi Egyezményt. Ebből a szempontból ezen irányelv VII. fejezete – kiemelve, hogy az e fejezetben szereplő rendelkezések nem sértik az említett egyezményben szereplő jogokat –⁵⁸ jogok olyan csoportját tartalmazza, amelyek közül egyesek nem szerepelnek az említett egyezményben, míg mások megfelelnek az ugyanezen egyezményben rögzített jogoknak.

105. Így egyrészt, amint arra az Egyesült Királyság kormánya rámutatott, a 2011/95 irányelv VII. fejezetének egyes rendelkezései arra kötelezik a tagállamokat, hogy olyan jogokat biztosítsanak a menekültek számára, amelyeknek nincs megfelelőjük a Genfi Egyezményben, mint a tartózkodási engedélyhez való jog, a képesítések elismeréséhez való jog, az egészségügyi ellátáshoz való jog, valamint az integrációt elősegítő intézkedésekhez való hozzáféréshez való jog.⁵⁹

106. Álláspontom szerint nem kétséges, hogy amennyiben a 2011/95 irányelv VII. fejezetének rendelkezései a Genfi Egyezményhez képest elkülönült és önálló jogokat biztosítanak, az uniós jogalkotó ez ezen egyezménynek való megfelelés követelményeit nem sértve más önálló rendelkezések révén azokat a körülményeket is meghatározhatta, amelyek között a menekült megfosztható ezektől a jogoktól.

107. Másrészt ezen irányelv VII. fejezetében olyan jogok is szerepelnek, amelyeket a Genfi Egyezmény is tartalmaz. Különösen az úti okmányok kiállításához való jogról,⁶⁰ a mozgásszabadsághoz való jogról,⁶¹ valamint a munkavállaláshoz való hozzáféréshez való jogról,⁶² a lakhatás elősegítéséhez való jogról⁶³ és a szociális segítséghez való jogról⁶⁴ van szó.

108. Álláspontom szerint a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdése nem sérti a Charta 18. cikkét, valamint az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdését sem, amennyiben lehetővé teszik a menekült megfosztását az előző pontban felsorolt jogoktól, ha az veszélyt jelent valamely tagállam biztonságára vagy társadalmára, noha a Genfi Egyezmény kifejezetten nem írja elő ezt a lehetőséget.

109. E tekintetben hangsúlyozom, hogy e jogokat a Genfi Egyezmény alapján csak a valamely részes állam területén *jogszerűen tartózkodó* menekültek részére kell biztosítani – ellentétben az ezen egyezmény által előírt más jogokkal, amelyeket az e területen *tartózkodó* valamennyi menekült számára biztosítani kell.⁶⁵ Az említett egyezmény nem határozza meg a jogszerű tartózkodás fogalmát.

58 Lásd: a 2011/95 irányelv 20. cikkének (1) bekezdése.

59 Lásd: a 2011/95 irányelv 24., 28., 30. és 34. cikke.

60 Lásd: a 2011/95 irányelv 25. cikke és a Genfi Egyezmény 28. cikke.

61 Lásd: a 2011/95 irányelv 33. cikke és a Genfi Egyezmény 26. cikke.

62 Lásd: a 2011/95 irányelv 26. cikke és a Genfi Egyezmény 17–19., valamint 24. cikke.

63 Lásd: a 2011/95 irányelv 32. cikke és a Genfi Egyezmény 21. cikke.

64 Lásd: a 2011/95 irányelv 29. cikke és a Genfi Egyezmény 23. cikke. Az ezen irányelv VII. fejezetében előírt azon jogok, amelyek átfedésben vannak az említett egyezményben szereplő jogokkal, ezenkívül magukban foglalják a visszaküldés elleni védelemhez való jogot (az irányelv 21. cikke és a Genfi Egyezmény 33. cikke). Ugyanakkor ugyanezen irányelv 14. cikkének (6) bekezdése értelmében e cikk (4) vagy (5) bekezdésének alkalmazása nem vonja maga után e jog elvesztését.

65 Lásd a jelen indítvány 112. pontját.

Az UNHCR egy értelmező feljegyzésében úgy tekintette, hogy az e fogalomban rejlő jogszerűségi kritérium rendszerint a részes államok nemzeti joga befogadási és tartózkodási feltételekre vonatkozó szabályainak tiszteletben tartására utal, mivel a Genfi Egyezmény nem szabályozza ezeket a feltételeket.⁶⁶

110. A jelen esetben az, ha egy tagállam a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) vagy (5) bekezdését alkalmazza, többek között azzal a következménnyel jár, hogy az érintett menekültet megfosztják a tartózkodási engedélytől, amelyre rendes esetben az irányelv 24. cikkének (1) bekezdése alapján jogosult. Álláspontom szerint e tagállam a Genfi Egyezményen alapuló kötelezettségei megsértése nélkül tekintheti úgy, hogy e menekült nem vagy már nem jogszerűen tartózkodik a területén ezen egyezmény értelmében, és ebből következően megfoszthatja azt az említett egyezmény által biztosított azon jogoktól, amelyek a tartózkodás jogszerűségétől függően illetik meg a menekültet.⁶⁷

111. Amint azt a Bírósághoz észrevételeket benyújtó kormányok és intézmények kifejtették, e megközelítés megfelel a Genfi Egyezmény rendszerének és céljainak. Ezen egyezmény 32. és 33. cikke ugyanis bizonyos feltételek mellett megengedi az olyan menekült kiutasítását és visszaküldését, aki veszélyt jelent a menedéket nyújtó ország biztonságára vagy társadalmára. Bár a Genfi egyezmény megalkotói ily módon a részes államoknak a közrend és a közbiztonság megóvásához fűződő érdekeit akarták figyelembe venni az ilyen drasztikus intézkedések lehetővé tétele révén, az említett egyezmény nem értelmezhető úgy, mint amely önmagában megtiltja ezen államok számára, hogy úgy tekintsék, hogy az ilyen menekült nem vagy már nem jogszerűen tartózkodik a területükön, és ennél fogva nem vagy már nem illetik meg az említett egyezmény által a jogszerűen az állam területén tartózkodó menekültek számára biztosított jogok.

112. Ugyanakkor azt követően, hogy éltek a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) vagy (5) bekezdésében biztosított lehetőségekkel, a tagállamok továbbra is kötelesek biztosítani a szóban forgó menekültek számára azokat a jogokat, amelyek a Genfi Egyezmény alapján a tartózkodás jogszerűségétől függetlenül minden menekültet megilletnek. E jogok tárgya a megkülönböztetés tilalma (3. cikk), a vallásszabadság (4. cikk), az ingó- és ingatlan tulajdon védelme (13. cikk), a bírósághoz fordulás joga (16. cikk), az elosztás (20. cikk), a közoktatáshoz való hozzáférés (22. cikk), az államigazgatási segítség (25. cikk), a személyi okmányok kiállítása (27. cikk), a pénzügyi diszkrimináció tilalma (29. cikk), a jogellenes belépés vagy tartózkodásuk miatt alkalmazott büntetőszankciók tilalma (31. cikk), valamint a kiutasítással (32. cikk) és a visszaküldéssel (33. cikk) szembeni védelem.⁶⁸

66 UNHCR, „Lawfully Staying” – A Note on Interpretation, 1988. május 3., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/42ad93304.html>. Mindamellert az UNHCR e feljegyzés 16–22. pontjában előadta, hogy a nemzeti jog által jogszerűvé nem nyilvánított tartózkodás a körülményektől függően mégis „jogszerűnek” tekinthető a Genfi Egyezmény értelmében. Lásd még: Additional UNHCR Observations on Article 33(2) of the 1951 Convention in the Context of the Draft Qualification Directive, 2002. december, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/437c6e874.html>, 1. lábjegyzet.

67 Emlékeztetek ugyanakkor arra, hogy az *uniós jog alapján* az a tagállam, amely a 2011/95 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése alapján kizárólag tartózkodási engedélyétől foszt meg egy menekültet, továbbra is köteles számára biztosítani valamennyi más, az irányelv VII. fejezetében előírt jogot (lásd a jelen indítvány 51. lábjegyzetét).

68 Véleményem szerint érdemes hozzátenni, hogy amikor egy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4) vagy (5) bekezdésének alkalmazása miatt jogellenesen az államterületen tartózkodó menekülttel szemben olyan kiutasítási határozatot hoznak, amely a visszaküldés tilalmának elve vagy a tagállamokat a Charta, az EJEE, illetve a nemzetközi jog alapján terhelő kötelezettségek miatt nem hajtható végre, akkor e menekült helyzete a harmadik országok illegálisan [helyesen: jogellenesen] tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2008. L 348., 98. o.) 14. cikkének hatálya alá is tartozik. E rendelkezés azt írja elő, hogy amíg a kitoloncolást elhalasztják, a tagállamok a lehetőségekhez mérten biztosítják az érintettek számára a többek között a család egységének fenntartásával, valamint a sürgősségi egészségügyi ellátással és a betegségek alapvető kezelésével kapcsolatos garanciákat.

113. Ebből a szempontból az UNHCR megjegyezte, hogy amennyiben a tagállamok élnek e lehetőségekkel, „mindezek ellenére kötelesek [a Genfi Egyezményben szereplő azon] jogok biztosítására, amelyek nem igényelnek jogszerű tartózkodást, és nem írnak elő kivételt, amennyiben a menekült az érintett állam joghatósági területén marad”.⁶⁹ Az UNHCR a közelmúltban is lényegében megismételte ezt az álláspontot a 2011/95 irányelv felváltására szánt rendelettervezettel kapcsolatos észrevételeiben.⁷⁰

114. E megfontolások fényében kell értelmezni a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését. E rendelkezés azt írja elő, hogy azokat a menekülteket, akik esetében a menekült jogállást e cikk (4) vagy (5) bekezdése alapján visszavonták vagy megtagadták, amennyiben valamely tagállam területén tartózkodnak, továbbra is „megilletik a genfi egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32., és 33. cikkében meghatározott vagy az azoknak megfelelő jogok”.

115. Mindhárom alapeljárás felperesei megkérdőjelezték ezen irányelv 14. cikke (6) bekezdésének érvényességét, azzal az indokkal, hogy e rendelkezés az ott felsorolt jogok között elmulasztja megemlíteni a Genfi Egyezmény 13., 20., 25., 27. és 29. cikkében előírt jogokat.

116. A jelen indítvány 66. és 67. pontjában felidézett elveknek megfelelően meg kell vizsgálni, hogy lehetséges-e a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését oly módon értelmezni, a Genfi Egyezmény tiszteletben tartása mellett, hogy megőrizzük annak érvényességét az elsődleges jog szempontjából, valamint biztosítsuk ezen egyezmény teljes alkalmazására irányuló céljának elérését.

117. Az említett elvek eredményeként e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy ne sértse a tagállamok arra irányuló, a Genfi Egyezményen alapuló kötelezettségét, hogy biztosítsák mindazon jogok élvezetét, amelyek ezen egyezmény alapján minden, valamely tagállam területén tartózkodó menekültet megilletnek, tartózkodásának jogszerűségétől függetlenül.

118. Az ilyen értelmezés kulcsát álláspontom szerint a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében használt „vagy az azoknak megfelelő jogok” kifejezésben kell keresni.

119. E kifejezés tartalmát és jelentését sem ezen irányelv, sem az elfogadását, illetve a 2004/83 irányelv elfogadását megelőző előkészítő anyagok nem határozzák meg. Ezek az előkészítő anyagok azzal kapcsolatban sem nyújtanak felvilágosítást, hogy a jogalkotó milyen okokból nem rögzített minden vonatkozó, a Genfi Egyezményen alapuló jogot a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében szereplő felsorolásban.

120. E körülmények között e rendelkezés szövegének a szöveggörnyezetre és annak a szabályozásnak a célkitűzéseire figyelemmel végzett vizsgálata alapján, amelynek az részét képezi,⁷¹ úgy vélem, hogy azt úgy kell értelmezni, hogy a „vagy az azoknak megfelelő jogok” kifejezés azokat a Genfi Egyezmény által előírt jogokat jelöli, amelyeket a tagállamoknak a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében kifejezetten előírt jogok mellett, nem pedig azok helyett kell biztosítaniuk a cikk (4) vagy (5) bekezdésének alkalmazása által érintett menekültek számára.

69 UNHCR, Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 2005. január 28., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, 32. o., hivatkozás a jelen indítvány 33. pontjában.

70 Lásd: UNHCR Comments on the European Commission Proposal for a Qualification Regulation – COM (2016) 466, 2018. február, elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/5a7835f24.html>, 23. pont. Az UNHCR ebben azt javasolta, hogy azon menekültek helyzetét, akik veszélyt jelentenek a közrendre vagy a közbiztonságra, a 2011/95 irányelv 21. cikke (2) bekezdésének megfelelő rendelkezésben kezeljék, valamint hogy e rendelkezést egészítsék ki a következő szöveggel: „Persons to whom points (a) and (b) [apply] shall be entitled to rights set out in or similar to those set out in Articles 3, 4, 13, 16, 20, 22, 25, 27, 29, 31 and 32 of the Geneva Convention in so far as they are present in the Member State”.

71 Lásd többek között: 2009. január 29-i Petrosian ítélet (C-19/08, EU:C:2009:41, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

121. Ami a 2011/95 irányelv 14. cikke (6) bekezdésének *szövegét* illeti, emlékeztetek arra, hogy a Bíróság más összefüggésekben már megállapította, hogy a „vagy” kötőszó nyelvi szempontból vaglyagosságot és halmozódást is kifejezhet. Annak jelentését tehát azon szöveggörnyezetből kell kiolvasni, amelyben használják, a szóban forgó jogi aktus célkitűzéseire tekintettel.⁷²

122. A jelen esetben a 2011/95 irányelv *összefüggése és célja* álláspontom szerint azt igényli, hogy e kötőszónak halmozódó értelmet tulajdonítsunk. Már megállapítottam ugyanis, hogy az uniós jogalkotó ezen irányelv elfogadásával a Genfi Egyezmény teljes alkalmazását kívánta biztosítani a tagállamokban. Bizonyosan nem az a szándék vezette tehát, hogy megtagadja a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében hivatkozott menekültektől azokat a jogokat, amelyeket a tagállamok az említett egyezmény alapján kötelesek számukra biztosítani. E célt megerősítette a Bíróság elé terjesztett észrevételeiben a Parlament, a Tanács és a Bizottság is.⁷³

123. Márpedig a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében szereplő „vagy” kötőszónak tulajdonított vaglyagos értelmezés nem lenne összeegyeztethető az ilyen célkitűzéssel, mivel az azt eredményezné, hogy a tagállamok saját belátásuk szerint biztosíthatnák a szóban forgó menekültek számára vagy a Genfi Egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32. és 33. cikkében szereplő jogokat, vagy más hasonló tartalmú jogokat. Ez az eredmény nyilvánvalóan sértené az említett egyezményt, amely azt írja elő, hogy az abban rögzített jogokat biztosítsák, így az „azoknak megfelelő” jogok biztosítása nem lehet elegendő.

124. Figyelemmel a Genfi Egyezmény teljes alkalmazásának a 2011/95 irányelv által követett céljára, a „vagy az azoknak megfelelő jogok” kifejezés álláspontom szerint inkább azokra a jogokra utal, amelyek az ezen irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében kifejezetten hivatkozott, az említett egyezmény által a valamely részes állam területén tartózkodó valamennyi menekült részére biztosítani rendelt jogokhoz járulnak.

125. Ezt az értelmezést támasztja alá az a körülmény, amely szerint az Egyesült Királyság kormánya kivételével a Bíróság elé észrevételt terjesztő egyik kormány sem utalt arra, hogy meg kellene fosztani e személyeket egyes ilyen jogoktól. Éppen ellenkezőleg, a belga és a cseh kormány a tárgyalás során előadta, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (6) bekezdésének szükségszerű funkciója az, hogy nem kimerítő jelleggel emlékeztesse a tagállamokat nemzetközi kötelezettségeikre.

72 A 2005. július 12-i Bizottság kontra Franciaország ítéletben (C-304/02, EU:C:2005:444, 83. pont) a Bíróság halmozódó értelmet tulajdonított az EUMSZ 260. cikk (2) bekezdésében található „vagy” kötőszónak, amely rendelkezés lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy „átalányösszeg vagy kényszerítő bírság” megfizetésére kötelezzen egy tagállamot a kötelezettségszegést megállapító ítélet végrehajtásának elmulasztása esetén. Lásd még: 2005. március 10-i Tempelman és van Schaijk ítélet (C-96/03 és C-97/03, EU:C:2005:145, 43. pont), továbbá ebben az értelemben: Mengozzi főtanácsnok Georgakis ügyre vonatkozó indítványa (C-391/04, EU:C:2006:669, 62. pont).

73 A tárgyalás során a Parlament és a Bizottság ugyanakkor azt állította, hogy annak oka, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (6) bekezdésének szövege nem hivatkozik a Genfi Egyezmény 13. és 27. cikkére, az a szándék, hogy az e cikk (4) és (5) bekezdésében hivatkozott menekültekkel szemben kedvezőtlenebb bánásmódot alkalmazzanak, mint azon menekültekkel szemben, akik anélkül, hogy e rendelkezések hatálya alá tartoznának, nem (vagy még nem) tartózkodnak jogszerűen valamely tagállamban. Kétkem, hogy az ilyen értelmezés megfelel a Charta 18. cikkének és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésének, mivel a Genfi Egyezmény azt írja elő, hogy a szóban forgó jogok korlátozás rögzítése nélkül „minden menekültet” megilletnek, amint azt az UNHCR is kimondta a jelen indítvány 113. pontjában ismertetett állásfoglalásaiban.

126. Ezzel kapcsolatban hangsúlyozom különösen azt, hogy a Genfi Egyezmény 27. cikkében szereplő, személyi okmány kiállításához való jog egyébként előfeltétele az ezen egyezmény által előírt, a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében kifejezetten felsorolt jogok gyakorlásának.⁷⁴ E joggyakorlást megakadályozná, ha az érintett menekült számára nem állítanának ki olyan személyi okmányt, amely végeredményben menekült minőségének tanúsítására is szolgálhat.⁷⁵

127. A 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében szereplő lista teljességének hiányát – amennyiben abban nem hivatkoztak a Genfi Egyezmény 13., 20., 25., 27. és 29. cikkére – álláspontom szerint az is magyarázhatja, amint azt a belga és a holland kormány, valamint a Parlament és a Tanács is kifejtette, hogy e cikkek kapcsán az egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése alapján fenntartásokat lehet tenni. E rendelkezés ugyanis lehetővé teszi a részes államok számára, hogy a Genfi Egyezmény aláírása, megerősítése vagy az ahhoz való csatlakozás alkalmával fenntartásokat tegyenek az egyezmény rendelkezéseire, „kivéve az 1., 3., 4., 16. (1), 33. és 36–46. [cikkeit]”.

128. Az uniós jogalkotó ily módon emlékeztetni kívánta a tagállamokat a Genfi Egyezményen alapuló azon releváns kötelezettségeikre, amelyek kapcsán nem lehet fenntartást tenni – vagyis a 3., 4., 16. és 33. cikkekre⁷⁶ –, kötelezve őket ugyanakkor arra, hogy biztosítsák az érintett menekültek számára az ezen egyezmény 22. és 31. cikkében biztosított jogokat, figyelemmel az uniós jogrend által e jogoknak tulajdonított különleges jelentőségre.⁷⁷ A hivatkozott egyezmény 13., 20., 25., 27. és 29. cikkét ezzel szemben nem említették kifejezetten, mivel azokhoz a tagállamok fenntartásokat tehettek,⁷⁸ azzal, hogy a 2011/95 irányelv nem érinti a tagállamok e cikkekben előírt jogok biztosítására irányuló kötelezettségét abban az esetben, ha nem tettek ilyen fenntartásokat.

129. E magyarázatot az irányelv 14. cikkének (6) bekezdése által előírt védelem szintjének minimális jellegére figyelemmel kell értelmezni. Mivel e cikk (4) és (5) bekezdése pusztán lehetőségeket rögzít, a tagállamok minden esetben képesek lesznek arra, hogy biztosítsák az említett cikk (6) bekezdésében előírt küszöbön túlmenő jogokat azon menekültek számára, akiknek vonatkozásában élnek e lehetőségekkel. Általánosabban, a 2011/95 irányelv (12) preambulumbekkezdésével együttesen értelmezett 3. cikke lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy kedvezőbb szabályokat vezessenek be többek között a nemzetközi védelem tartalmát illetően, amennyiben ezek összeegyeztethetők ezen irányelvvvel.

74 Következésképpen véleményem szerint a személyi okmány kiállításához való jog már a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdésében rögzített egyéb jogokból is következik, mivel az szükséges e jogok tényleges gyakorlásához. A Bíróság a 2014. december 18-i Abdida ítéletben (C-562/13, EU:C:2014:2453, 59. és 60. pont) hasonló okfejtést követve azt állapította meg, hogy a tagállam köteles a lehetőségekhez mérten biztosítani az olyan súlyos betegségben szenvedő harmadik országbeli állampolgár alapvető szükségleteit, aki számára a 2008/115 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján köteles biztosítani a sürgősségi egészségügyi ellátást és a betegségek alapvető kezelését. Noha ugyanis ezen irányelv nem írja elő kifejezetten ezt a kötelezettséget, az említett irányelv 14. cikke (1) bekezdésének b) pontja nem fejtené ki tényleges hatását, ha e szükségleteket nem biztosítanák.

75 Lásd: UNHCR, Pièces d'identité pour les réfugiés, EC/SCP/33, 1984. július 20., elérhető a következő címen: <http://www.unhcr.org/fr/excom/scip/4b30a5862c/pieces-didentite-refugies.html>, 2. pont, valamint UNHCR, Commentaires annotés du HCR sur la [directive 2004/83], 2005. január 28., elérhető a következő címen: <http://www.refworld.org/docid/44ca0d504.html>, 43. pont. Lásd ezzel kapcsolatban a jelen indítvány 97. pontját.

76 A Genfi Egyezmény 1. cikke határozza meg a „menekült” fogalmát. Ezen egyezmény 36–46. cikkei végrehajtási és átmeneti rendelkezéseket tartalmaznak. E cikkek így tehát nem érintik a menekültek jogainak tartalmát.

77 Az alapfokú oktatás tekintetében a közoktatáshoz való hozzáféréshez való, a Genfi Egyezmény 22. cikkének (1) bekezdésében előírt jog különös jelentősége kiténik a 2013/33 irányelv 14. cikkéből. E rendelkezés arra kötelezi a tagállamokat, hogy a nemzetközi védelmet kérelmezők kiskorú gyermekeinek és a kiskorú kérelmezőknek a saját állampolgáraikhoz hasonló feltételekkel biztosítsák a részvételt az oktatási rendszerben (legalábbis az állami oktatási rendszerben) (lásd még a 2008/115 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének c) pontját). A 2013/33 irányelv 8. cikke, amely szerint „[a] tagállamok senkit sem tarthatnak őrizetben kizárólag azon az alapon, hogy az érintett [nemzetközi védelem iránti] kérelmet nyújtott be”, alátámasztja, hogy a menekülteknek pusztán az országba való jogellenes belépésük vagy tartózkodásuk miatti büntetéssel sújtásának a Genfi Egyezménynek az irányelv (15) preambulumbekkezdésében kifejezetten hivatkozott 31. cikkében rögzített tilalma alapvető szerepet tölt be (lásd még az egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2013. június 26-i 604/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet [HL 2013. L 180., 31. o.; helyesbítés: HL 2018. L 33., 6. o.] (20) preambulumbekkezdését, valamint 28. cikkének (1) bekezdését).

78 Több tagállam, így az Észt Köztársaság, Írország, az Osztrák Köztársaság, a Svéd Királyság, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága tett bizonyos fenntartásokat a Genfi Egyezmény 25. cikkéhez. Írország és a Francia Köztársaság az egyezmény 29. cikkéhez tett fenntartásokat. Lásd: *Collection des Traités des Nations unies*, elérhető a következő címen: https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=V-2&chapter=5&Temp=mtdsg2&clang=_fr.

130. E megfontolásokra figyelemmel úgy vélem, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a tagállam, amely él az e cikk (4) vagy (5) bekezdésében szereplő lehetőségekkel, az érintett menekült számára a Genfi Egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32. és 33. cikkében szereplő jogokon túl köteles biztosítani azokat az egyéb jogokat, amelyeket ezen egyezmény minden olyan menekült számára garantál, aki valamely részes állam területén tartózkodik, vagyis az említett egyezmény 13., 20., 25., 27. és 29. cikkében előírt jogokat, feltéve, hogy e tagállam ezekhez nem tett ugyanezen egyezmény 42. cikkének (1) bekezdése alapján fenntartást.

131. Következésképpen úgy vélem, hogy a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének a jelen indítványban javasolt együttes értelmezése nem ellentétes a Charta 18. cikkével és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésével.

E. Záró megjegyzések

132. A teljesség kedvéért rámutatok, hogy a fenti következtetés kizárólag a 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) bekezdésének a Charta 18. cikkére és az EUMSZ 78. cikk (1) bekezdésére tekintettel való érvényességét érinti, amennyiben az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy megfoszsanak egyes menekülteket az irányelv VII. fejezetében előírt jogoktól. A Bíróság döntését ugyanis a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmekben kizárólag e lehetőség említett rendelkezésekre figyelemmel fennálló absztrakt érvényességét illetően kéri, és ebből következően a Bíróság elé terjesztett észrevételek is csak arra vonatkoznak.

133. E következtetés nem sérti a 2011/95 irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében előírt lehetőségek valamely tagállam általi alkalmazásának a Charta által biztosított egyes alapvető jogokkal való összeegyeztethetőségére vonatkozó esetről esetre történő értékelést.

134. Három példa jut e tekintetben az eszembe. Először, amennyiben valamely tagállam e lehetőségek kihasználásának eredményeként megfosztana egy menekültet bizonyos egészségügyi ellátásokhoz való hozzáféréstől, ez sérthetné a Charta (egészséghez való jogra vonatkozó) 35. cikkét, sőt, ha veszélyeztetné e menekült életét, illetve embertelen vagy megalázó bánásmódnak tenné ki őt, a Charta (élethez való jogról szóló) 2. cikkének (1) bekezdését, illetve 4. cikkét is.⁷⁹ Másodszor, amennyiben egy tagállam úgy döntene, hogy a szóban forgó menekültet egy olyan biztonságos harmadik országba utasítja ki, amely kész őt saját területén befogadni,⁸⁰ e tagállamnak meg kell vizsgálnia ezen intézkedés összeegyeztethetőségét a Charta 7. cikkében szereplő magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő joggal.⁸¹ Harmadszor, bár a Charta a foglalkozás megválasztásának szabadságáról és a munkavállaláshoz való jogról szóló 15. cikkének csak azon harmadik országbeli állampolgárok a jogosultjai, „akik a tagállamok területén való munkavállalásra engedéllyel rendelkeznek”, nem lehet kizárni többek között azt, hogy a körülményektől függően sértheti a Charta 7. cikkét, ha megtagadják

⁷⁹ Lásd az EJEE (a Charta 2. cikke (1) bekezdésének és 4. cikkének megfelelő) 2. cikke (1) bekezdésének és 3. cikkének tartalmát illetően: EJEB, 2012. április 10., Panaitescu kontra Románia (CE:ECHR:2012:0410JUD003090906, 27–30. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Emlékeztetek arra, hogy a Charta 52. cikkének (3) bekezdéséből kitűnik, hogy amennyiben e Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az EJEE-ben biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokkal, amelyek az említett egyezményben szerepelnek, ugyanakkor fennáll a lehetőség arra, hogy az Unió joga kiterjedtebb védelmet nyújtson. Adott esetben az egyes egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés kizárása is sértheti a 2008/115 irányelv 14. cikke (1) bekezdésének b) pontját (lásd a jelen indítvány 68. lábjegyzetét).

⁸⁰ Lásd a jelen indítvány 51. lábjegyzetét.

⁸¹ Az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint az EJEE nem biztosítja a jogot a külföldi személy számára, hogy adott országba belépjen és ott tartózkodjon, továbbá a szerződő államokat a kialakult nemzetközi jognál fogva és szerződéses kötelezettségeik (beleértve az EJEE-t) alapján megilleti a külföldiek beutazása, tartózkodása és kiutasítása feletti ellenőrzés joga. Ugyanakkor a külföldi tartózkodási jogát korlátozó intézkedések bizonyos esetekben az EJEE 8. cikkének megsértését eredményezhetik, ha abból aránytalan következmények következnek a magánéletre és/vagy családi életre nézve (lásd többek között: EJEB, 2012. június 26., Kurić és társai kontra Szlovénia [CE:ECHR:2012:0626JUD002682806, 355. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]). A kiutasítási intézkedés arányosságának vizsgálatánál figyelembe veendő tényezőket illetően lásd: EJEB, 2001. augusztus 2., Boultif kontra Svájc ítélet (CE:ECHR:2001:0802JUD005427300, 48. §); 2006. október 18., Üner kontra Hollandia ítélet (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099, 57. és 58. §). Ezeket az elveket akkor is alkalmazni kell, ha egy tartózkodási engedély kiállítását megtagadó határozat arányossága kérdéses (lásd többek között: EJEB, 2018. március 1., Ejimson kontra Németország ítélet [CE:ECHR:2018:0301JUD005868112, 56. és 57. §]).

egy menekülttől azt, hogy a börtönből való szabadulását követően beilleszkedjen a munkaerőpiacra, miközben nem utasítható ki harmadik országba, és így határozatlan ideig a menedéket nyújtó államban kell maradnia. Az EJEB ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis az EJEE 8. cikke, amelynek a Charta 7. cikke megfelel, magában foglalja a társadalmi identitást, valamint az összes emberi lény magánéletét alkotó személyes, szociális és gazdasági viszonyokat.⁸²

V. Véggövetkeztetés

135. A fentiek összességére tekintettel az alábbi választ javaslom a Conseil du contentieux des étrangers (külföldiekkel kapcsolatos jogi ügyekben eljáró bíróság, Belgium) által a C-77/17. és C-78/17. sz. ügyekben, illetve a Nejvyšší správní soud (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Cseh Köztársaság) által a C-391/16. sz. ügyben előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésekre:

- 1) A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 14. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy visszavonják vagy megszüntessék azt a határozatot, amely révén biztosították az ezen irányelv VII. fejezetében előírt jogokat az említett rendelkezés hatálya alá tartozó menekültek részére, illetve megtagadják annak megújítását, anélkül hogy e döntés kihatna utóbbiak menekültnek minősülésére, vagy azon határozat érvénytelenségét vonná maga után, amely révén e minőségüket elismerték.
- 2) A 2011/95 irányelv 14. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy megtagadják az ezen irányelv VII. fejezetében előírt jogokat az említett rendelkezés hatálya alá tartozó menekültektől, anélkül hogy e döntés kihatna menekültnek minősülésükre, illetve a tagállamok azon kötelezettségére, hogy nemzetközi védelem iránti kérelmüket a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvből következő követelmények tiszteletben tartása mellett megvizsgálják.
- 3) A 2011/95 irányelv 14. cikkének (6) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben egy tagállam él az ezen irányelv 14. cikkének (4) és (5) bekezdésében szereplő lehetőségekkel, e tagállam továbbra is köteles az érintett menekültek számára a területén való tartózkodásuk időtartamáig biztosítani nemcsak a menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. július 28-án Genfben aláírt egyezmény 3., 4., 16., 22., 31., 32. és 33. cikkében előírt jogokat, hanem az egyezmény 13., 20., 25., 27. és 29. cikkében előírt jogokat is, feltéve, hogy az említett tagállam e rendelkezésekhez nem tett az említett egyezmény 42. cikke (1) bekezdésének megfelelően fenntartást.
- 4) A 2011/95 irányelv 14. cikke (4)–(6) cikkének vizsgálata nem tárt fel olyan tényezőt, amely érintené azok érvényességét.

⁸² Lásd többek között: EJEB, 2003. október 9-i Slivenko kontra Lettország ítélet (CE:ECHR:2003:1009JUD004832199, 96. §), valamint ebben az értelemben: EJEB, 2006. október 18., Ünér kontra Hollandia ítélet (CE:ECHR:2006:1018JUD004641099, 59. §).